

INFORMÁCIE ZPMP v SR

1-2 2012

Združenie na pomoc ľuďom
s mentálnym postihnutím v SR

**NECHCEM BYŤ
NA TOMTO PLAGÁTE
ALE MUSÍM**

ZISTI PREČO NEMÔŽEM O SEBE ROZHODOVAŤ NA WWW.NECHCEMALEMUSIM.SK

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike

Výtvarný salón ZPMP 2012

pod záštitou ministra kultúry SR Mareka Madžariča

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR v spolupráci so Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Nitre a Ponitrianskym múzeom v Nitre pripravili

17. ročník súťažnej prehliadky výtvarných prác ľudí s mentálnym postihnutím Výtvarný salón 2012.

Slávnostná vernisáž sa uskutoční dňa **7. septembra 2012 o 14.00 hod.** v priestoroch Ponitrianskeho múzea v Nitre, Štefánikova trieda 1, 949 01 Nitra. Výstava bude trvať do 4. októbra 2012.

Prehliadky výtvarnej tvorby ľudí s mentálnym postihnutím priťahujú pozornosť už 17 rokov! Stovky kresieb, malieb, keramických a textilných dielok sa predstavovali každoročne najskôr v Bratislave, ale v posledných rokoch aj v Nitre, Trenčíne, Martine, Malackách, Dunajskej Strede, vo Vranove nad Topľou, v Bratislave a minulý rok v Poprade. Tento rok sa súťažná prehliadka uskutoční v Ponitrianskom múzeu v Nitre.

Príďte sa pozrieť na výtvarné nadanie, fantáziu a tvorivosť ľudí s mentálnym postihnutím. Témou tohtoročnej výstavy je »Najkrajšie miesto na svete«.

Kontakty:

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR
Heydukova 25, 811 08 Bratislava

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Nitre
Rázusova 4, 059 01 Nitra

Kontaktné osoby:

PhDr. Eva Števková, 0904 580 020

Mgr. Mirka Petrovičová 02/63814968

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedné Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR.

ZPMP v SR

NECHCEM ALE MUSÍM

 ZPMP v SR

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR organizuje kampaň „Nechcem, ale musím“ za zrovnoprávnenie ľudí s mentálnym postihnutím. V rámci kampane sa koná v SR od 1. 6. do 31. 12. 2012 verejná finančná zbierka, povolená MV SR č. SVS-OVVS3-2012/013496.

Spôsob konania verejnej zbierky je nasledovný: dobrovoľným zasielaním finančných príspevkov darcov prostredníctvom poštových a bankových poukážok alebo prevodom z účtu darcu vyberaním finančných prostriedkov do uzavretých prenosných pokladničiek na verejných priestranstvách dňa 12. 06. 2012 v Bratislave a v mesiaci september 2012 v Piešťanoch a predajom pohľadníc na verejných priestranstvách v Bratislave v sume 1 €. Č. ú. je: 2044883553/0200.

Čistý výnos zbierky bude použitý na vzdelávanie, sociálnu rehabilitáciu a podporu voľnočasových aktivít pre ľudí s mentálnym postihnutím. Vyúčtovanie verejnej zbierky bude predložené MV do 30.1.2013.

www.nehcemalemusim.sk

 [nehcem-ale-musim](https://www.facebook.com/nehcem-ale-musim)

Informácie ZPMP v SR

Vydalo: ZPMP v SR • Heydukova 25 • 811 08 Bratislava • tel: 02/6381 4968, e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk

Redakčne spracovali: PhDr. Iveta Mišová • Mgr. Adriena Pekárová • Mgr. Martina Jarolíňová • Mgr. Miroslava Vávrová

Redakčná rada: Elena Kopalová • PhDr. Iveta Mišová • Mgr. Magda Papánková • Mgr. Adriena Pekárová • Mgr. Ľubica Vyberalová

Grafická úprava: Zuzana Chmelová

Tlač: POLYGRAFICKÉ CENTRUM, www.polygrafcentrum.sk

Akékoľvek rozmnožovanie textu a fotografií len s výhradným a predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.

Vychádza s finančnou podporou MPSVaR SR.

Objednávky zasielajte na adresu: ZPMP v SR • Heydukova 25 • 811 08 Bratislava

Registrované MK SR č. 629 08. Podávanie novinových zásielok povolené RP Bratislava č. j. 1591/96 – P zo dňa 10. 4. 1996.

Cena ročného predplatného je 10 €.

ISSN 1335-8197

1	Obsah
2-12	Téma Inkluzívne vzdelávanie • Na úvod (RC ZPMP v SR) • Príhovor Jany Žitňanskej, poslankyne NR SR • Inklúziou k integrácii (Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.dr.h.c.) • Podpora inkluzívneho vzdelávania (Barbora Vaněk, NOS – OSF) • Inkluzívne vzdelávanie z hľadiska diferencovaného vyučovania žiakov so zdravotným znevýhodnením (Mgr. Mária Štefková, PhD.) • Inkluzívne vzdelávanie na Základnej umeleckej škole Júliusa Kowalského v Bratislave (Mgr. Ľubica Kövérová) • Dáme im šancu – Model dobrej praxe (Ing. Pavel Maťko) • Právo na vzdelávanie v inkluzívnom prostredí: Čo je inklúzia a prečo je dôležitá? (JUDr. Maroš Matiaško, LL.M.)
13-14	Správy
15-22	Farby života O pohár prezidenta klubu Geniálny Amedeo III. Ako sme robili radosť Deň krivých zrkadiel 2012
23-24	Deň krivých zrkadiel 2012 Bratislava Malacky
25	Regióny 20 rokov Domova sociálnych služieb HESTIA (Pezinok)
26-27	Kampaň Nechcem, ale musím! Kampaň mojimi očami (Patrícia Garajová Jarjabková)
28-30	Zmeny Niekoľko poznámok k článku Ivety Mišovej v Informáciách 5-6/2011 Pobyty, pobyty a zase pobyty...
31	Terapie Liečba pohybom v DSS SIBÍRKA s podporou prístroja Thera Vital
32-33	Centrála informuje Posúvame sebaobhajovanie ďalej Moje rozhodnutie, moja zodpovednosť Cesta k celoživotnému vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím
34-35	Radíme
36	Podakovanie

Na úvod...

Dňa 26. apríla 2012 sa uskutočnil pod záštitou Dušana Čaploviča, ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR, celoslovenský seminár s medzinárodnou účasťou na tému Inkluzívne vzdelávanie. Seminár organizovalo Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR (ZPMP v SR) v spolupráci s organizáciou Association of Service Providers for Persons with Disabilities (EASPD).

Seminára sa zúčastnilo 111 osôb, medzi nimi zástupcovia MŠVVaŠ SR, Metodicko-pedagogického centra, Štátneho pedagogického ústavu, pedagógovia, špeciálni pedagógovia, asistenti učiteľa, mimovládne organizácie a rodičia detí s mentálnym postihnutím.

Samostatný významný prínos seminára tvorila prezentácia EASPD, predstavila sa udržateľná sieť tých, ktorí sa zaoberajú inkluzívnym vzdelávaním a pravidelne aktualizovaná webová stránka základného vzdelávacieho centra Inkluzívne vzdelávanie pre všetkých, ako aj možnosť využívať a zdieľať know-how, ktorými disponujú členské organizácie EASPD.

Na základe prezentácií, následnej diskusie a názorov účastníkov vyplynuli nasledovné závery:

1. Na Slovensku existujú legislatívne rámce a sú v platnosti viaceré ľudsko-právne dokumenty, ktoré umožňujú inkluzívne vzdelávanie.
2. Na seminári bolo prezentovaných viacero príkladov, ako inkluzívne a integrované vzdelávanie realizovať a podporovať. Napriek tomu sú príklady úspešnej integrácie skôr ostrovčekmi pozitívnej deviácie – na tieto príklady sa pozeráme ako na niečo, čo vzniklo vďaka zhode náhod (neobľomnosť rodičov, mimoriadny záujem vedenia školy a jej pedagógov), nepozeráme sa na nich ako na niečo, čo by malo byť normou.
3. Inkluzívne vzdelávanie je chápané ako okrajový jav, a nie ako nevyhnutnosť alebo norma.
4. Bežným javom je, že školy, ktoré realizujú integrované a inkluzívne vzdelávanie, sa stávajú akýmsi zbernými školami, čiže sa v nich vzdelávajú deti zo širšej spádovej oblasti. V konečnom dôsledku to devaluje ideu inklúzie – pretože deti sa nevzdelávajú vo svojej komunite a v prirodzenom prostredí.
5. Stále neexistuje efektívny podporný mechanizmus pre rodičov, ktorí chcú, aby boli ich deti vzdelávané inkluzívne. Musia pracne hľadať argumenty a oporu v legislatíve.
6. Na Slovensku existuje grantová podpora inkluzívneho vzdelávania (Nadácia otvorenej spoločnosti), čo možno považovať za pozitívne. Na druhej strane však existencia takéhoto programu indikuje nebezpečný fakt – štát nie je schopný, alebo ochotný dostatočne finančne podporovať procesy inklúzie.

Zo záverov vyplýva, že legislatívne prostredie je vytvorené, avšak rezonuje potreba aktívnej podpory a realizácie politiky inklúzie zo strany štátu. Publikujeme podstatnú časť príspevkov, ktoré odzneli na konferencii. Pretože nie všetci prednášajúci dodali svoje príspevky do časopisu, ich powerpointové prezentácie nájdete na www.zpmpvsr.sk

RC ZPMP v SR

MILÉ DÁMY, VÁŽENÍ PÁNI,

v prvom rade dovoľte, aby som sa organizátorom poďakovala za pozvanie na dnešný seminár o inkluzívnom vzdelávaní. Žiaľ, kvôli smutnej rodinnej udalosti som nemohla prísť medzi vás osobne, a preto by som vás chcela pozdraviť aspoň takouto formou. V súčasnosti nie je možné, aby sme v oblasti vzdelávania osôb so zdravotným postihnutím zostali »len« na úrovni integrácie, ale je spoločenskou a najmä ľudskou nevyhnutnosťou, aby sme v našej spoločnosti vytvorili podmienky pre rozvoj inklúzie týchto ľudí. Nenásilné a prirodzené začleňovanie osôb so zdravotným postihnutím do bežnej spoločnosti, a tým súčasne aj ich začlenenie do celkového procesu vzdelávania, je hlavným zámerom integrácie. Avšak zámer inklúzie je o niečo odlišný a spočíva vo vytváraní akceptujúceho prostredia, v ktorom dochádza k podpore individuality žiaka a k prijatiu jeho rôznorodosti. Z toho vyplýva, že sa nemení, neprispôsobuje len osoba so zdravotným postihnutím v prostredí, ako je to v prípade integrácie, ale aj samo prostredie sa prispôsobuje potrebám osoby so zdravotným postihnutím. Cieľom inklúzie má byť skúmanie, hľadanie a nachádzanie nových ciest a riešení zlepšenia koncepcie vzdelávania a spolunažívania žiakov s a bez zdravotného postihnutia. Preto by sme mali aktívne presadzovať zásady inklúzie, medzi ktoré patrí najmä:

- prijať žiakov do škôl podľa bydliska rodičov,
- vylúčiť negatívny postoj školy k prijatiu žiaka,
- nezaraďovať deti do špeciálnych tried a špeciálnych škôl,
- uskutočniť kooperatívne vzdelávanie,
- zabezpečiť žiakom, ktorí to potrebujú, špeciálnu výučbu v rámci bežnej triedy,
- vytvoriť adekvátne podmienky kompenzujúce dôsledky zdravotného postihnutia žiaka počas výchovno-vzdelávacieho procesu,
- neznižovať úroveň výchovno-vzdelávacích požiadaviek na žiaka v dôsledku jeho zdravotného postihnutia.

Inkluzívna forma vzdelávania sa nedá spustiť zo dňa na deň. Je potrebné vykonať niekoľko zmien vrátane zmeny kurikula. Jedným z kľúčov k úspechu inkluzívneho vzdelávania sú aj dobre pripravení učitelia. Ďalším nemenej dôležitým je tolerantná a vyspelá spoločnosť, ktorá takúto formu vzdelávania prijme.

Vážené dámy, vážení páni, želim vám, aby tento seminár bol inšpiratívny a priniesol nové nápady a návrhy ako pomôcť inkluzívnemu vzdelávaniu na Slovensku. A aby sa nám tieto výzvy podarilo spoločne presadzovať a naplňať.

S úctou
Jana Žitňanská, poslankyňa NR SR

Inklúziou k integrácii

Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.dr.h.c., mironzelina@yahoo.com

ÚVOD

V ostatnom čase sa rozprúdili diskusia, ale aj politický diskurz okolo pojmov integrácia a inklúzia ako riešenia problémov segregácie či diskriminácie.

U nás sa problém začal definovať najmä po januári tohto roku, keď vláda Slovenskej republiky prijala koncepciu inkluzívneho vzdelávania a následne 20. februára 2012 poukázala na potrebu legislatívneho vymedzenia pojmov segregácia a inklúzia v anti-diskriminačnom zákone, v zákone o výchove a vzdelávaní a v ďalšej relevantnej legislatíve.

V koncepcii vzdelávania z 11. januára 2012 sa uvádza, že je potrebné vypracovať »konkrétny model školskej

inklúzie pre rôzne situácie a cieľové skupiny s ambíciou vytvoriť všeobecný model inkluzívnej školy«. Súčasťou takéhoto modelu inkluzívnej školy by bol »merateľný« index inklúzie školy alebo školského zariadenia a tiež definovaný »inkluzívny balíček«. Inkluzívny balíček by zahŕňal náklady na potreby vzdelávania žiaka, ktorý by dostával nie rodič, ale realizátor vzdelávania. To ale boli koncepcie a návrhy predchádzajúcej vlády, a nevedno, či to platí aj dnes. Základný problém je však v tom, že školské zákony, najmä zákon o výchove a vzdelávaní z roku 2008, nepoznajú pojem inkluzívneho vzdelávania, a teda pokiaľ nebude jasné to, čo je čo, a aké ciele vlastne

vo výchove a vzdelávaní postihnutých, znevýhodnených a marginalizovaných skupín chceme dosiahnuť, tak nielen školská politika, ale aj sociálna a štátna politika budú naďalej ohrozené nejasnosťami a spormi.

ČO JE INKLÚZIA A ČO INTEGRÁCIA?

V niektorých západných krajinách sa dodnes používajú obidva pojmy, a to integrácia aj inklúzia nie vždy s presným rozlíšením týchto kategórií, ba často sa používajú ako synonymá. U nás na Slovensku pojem inkluzívneho vzdelávania rozpracovali autori, ktorí pracovali na monografii Základy inkluzívnej pedagogiky (Portál, 2010) pod vedením V. Lechtu. Inklúziu v tejto monografii autori definujú v zmysle vytvorenia podmienok, prostredia nielen pre prijatie znevýhodneného žiaka, ale aj pre to, aby naplno mohol takýto žiak realizovať svoje potenciality v prostredí (materiálnom, sociálnom, psychickom) vytvorenom, prispôbenom pre neho. V publikácii M. Frienda a W. D. Bursucka Including Students with Special Needs (Boston 2002) autori uvádzajú, že pojem inklúzia sa začal v USA uplatňovať v rokoch 1996 – 1999 a ich prvé vydanie uvedenej knihy vyšlo v roku 1996 – teda na štarte zmeny koncepcie edukácie ľudí so špeciálnymi potrebami. Marilyn Frienda a William D. Bursuck píše, že »inklúzia reprezentuje presvedčenie, vieru alebo filozofiu, že študenti s problémami (disabilities) môžu byť plne integrovaní do štandardných tried a škôl a že ich edukácia bude založená na ich schopnostiach, a nie neschopnostiach.« (str.4).

Inklúzia podľa uvedených autorov obsahuje:

- fyzickú integráciu – postihnutý, znevýhodnený žiak je v triede spolu s nepostihnutými žiakmi,
- sociálnu integráciu – postihnutý, znevýhodnený žiak tvorí vzťahy s nepostihnutými spolužiakmi a dospelými,
- metodickú integráciu – učitelia učia žiakov na základe ich potrieb, a nie na základe preddefinovaného zamerania alebo kurikulumných štandardov. Pojem inklúzia odkazuje na to, že žiaci sú účastníci vo všeobecnom vzdelávaní a sú plnoprávnymi členmi triednej učiacej sa komunity, s rešpektovaním ich špeciálnych potrieb zo strany majority. Inklúzia maximalizuje potenciál žiakov, rešpektuje ich práva, preferuje ich možnosti (str.5).

Z uvedeného vyplýva, že inklúzia je skôr nadradený pojem integrácie, ale v porovnaní s inými prístupmi, napr. aj V. Lechtu, možno tvrdiť, že ich vzťah je skôr sekvenčný ako simultánny. Problém sa ukáže jasnejšie, keď zjednodušíme a operacionalizujeme vymedzenie obidvoch pojmov. Potom:

- Integrácia je včlenenie jednotlivca alebo skupiny do nového prostredia (spoločnosti) alebo iných nových pomerov. Prostredie sa nemení – prispôbuje sa žiak. To znamená, že škola, školské zariadenie robí všetko preto, aby sa znevýhodnený žiak čo najskôr a čo najlepšie prispôbil škole, školskému prostrediu, školským normám, sociálnej realite. Pri integrácii sa predpokladá, že jednotlivec (žiak) zmení seba tak, aby sa čo najlepšie adaptoval na novú školskú, sociálnu situáciu, to tiež znamená, že mení aj svoju jedinečnosť.
- Inklúzia je prispôbenie prostredia pre jednotlivca, skupinu a to tak, aby sa jednotlivec, skupina mohli optimálne rozvíjať, uplatniť. To znamená, že škola robí všetko preto, aby vytvorila čo najlepšie prostredie (materiálne, sociálne, psychické) pre znevýhodneného žiaka. Prostredie sa mení, prispôbuje sa znevýhodnenému žiakovi. Pri inklúzii sa predpokladá väčšie zachovanie vlastnej identity, menšia strata jedinečnosti jednotlivca alebo skupiny. V tom je koncepcia inklúzie humannejšia ako v prípade integrácie.

Poňatie Friendovej a Bursucka naznačuje v sekvenčnom modeli, že najprv sa pre znevýhodnené dieťa vytvorí špecifické prostredie (vrátane učiteľov, priestorov, asistentov, metód, prispôbenie obsahu edukácie a pod.) a potom sa dieťa integruje fyzicky, sociálne a osobnostne. Môžeme komplementárne naznačiť inú stratégiu tejto sekvencie, a to tú, že najprv žiaka integrujeme a potom vytvárame podmienky na jeho inklúziu v zmysle posilňovania a rešpektovania jeho zvláštností a potrieb. Najprv sa jednotlivec adaptuje na nové prostredie (socializuje) a potom sa realizuje ako jedinečná bytosť (personalizuje). To sa zvyčajne deje ako súčasť ontogenézy. V intenciách personalizovanej výchovy (Person Centred Education) C. Rogersa (Ako byť sám sebou, Iris 1995) je dôraz položený na osobnosť, t.j. na zvláštnosti jednotlivca, zvláštnosti postihnutého,

znevýhodneného žiaka. V tomto zmysle by sme mohli hovoriť najprv o inklúzii – vybudovaní takého prostredia zameraného na žiaka, aby žiak, najmä znevýhodnený, získal také kompetencie, sebareguláciu, ktorá mu umožní sebarealizáciu aj cez svoje znevýhodnenie (zdravotné, telesné, mentálne, behaviorálne, kognitívne, učebné a iné). Sebarealizácia by bola v intenciách prosociality (integrita). Vybudovať osobnosť nielen u znevýhodnených a postihnutých jednotlivcov, ale všeobecnejšie, znamená výchovne, programovo, sociálne, kognitívne pracovať na konceptoch koherencie (Antonovský), hardiness (Kobasová), copingových stratégiách (u nás práce napr. M. Bratskej, J. Křivohlavého), reziliencii (u nás práce napr. E. Komárika a iných) a najmä

autoregulácie (Pintrich a iní). Predmetom majú byť najmä programy na protipredsudkovú výchovu, kooperáciu, toleranciu, ovládanie emócií, riešenie konfliktov, kongruentnú komunikáciu, empatiu, sebakontrolu, tvorivosť... Programy môže realizovať špecialista na inklúziu (špeciálny pedagóg, psychológ) a špecialisti na sociálnu podporu – supportfacilitátori a prirodzene učitelia a vychovávatelia špeciálne na to pripravení. Keď sa podarí znevýhodneného jednotlivca vybaviť kompetenciami zvládania záťaží, konfliktov a kompetenciami práce na sebauskutočnení (autoreguláciou k sebarealizácii), tak v tom prípade koncept inklúzie môže priniesť úžitok ako pre jednotlivca, tak aj pre komunitu.

Podpora inkluzívneho vzdelávania

Barbora Vaněk, barbora@osf.sk

NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI – OPEN SOCIETY FOUNDATION

Vzdelávací program NOS – OSF

podporujeme vytváranie inkluzívneho vzdelávacieho prostredia ako súčasti otvoreného, multikultúrneho a spravodlivého systému

- chápeme inkluzívne vzdelávanie ako proces transformácie škôl a ostatných inštitúcií formálneho a neformálneho vzdelávania
- s cieľom zabezpečiť rovnocennú kvalitu výchovy a vzdelávania pre všetkých bez ohľadu na ich kultúrny, sociálny, jazykový a ekonomický status
- vnímame inkluzívne vzdelávanie ako nástroj, ktorý pomáha eliminovať vylúčenosť spôsobenú odlišnými schopnosťami, či na základe rasovej, jazykovej, náboženskej a inej odlišnosti.

Vykonávame

- operačné vlastné aktivity: diskusie, workshopy, konferencie, výskumy, publikácie, presadzovanie zmien vo vzdelávacej politike
- grantová podpora: podpora projektov MNO a škôl, monitoring a evaluácia
- Detva, Združenie občanov pre rozvoj aktivít mesta
- Detva »Aktívne mesto«
- Integrovaný detský letný tábor

Grantový program

Podpora inkluzívneho vzdelávania

podporujeme:

- rozumový, citový a sociálny rozvoj detí v tolerantnom a priateľskom prostredí, ktoré napomáha vyrovnávať nerovnosti pri začleňovaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- prepájanie školských a mimoškolských programov a efektívnu spoluprácu školy, rodičov, MNO a miestnej komunity s cieľom vytvárať pro-inkluzívne výchovno-vzdelávacie prostredie,
- vlastnú iniciatívu pedagógov a pedagogičiek a iných pracovníkov s deťmi a mládežou k tvorbe a implementácii programov podporujúcich inklúziu

ZÁKLADNÁ ŠKOLA ING. O. KOŽUCHA

Spišská Nová Ves

Projekt: Netradične za úspechom

- Škola s 30 triedami má okrem bežných tried aj triedy pre deti zo SZP, špeciálne triedy pre deti s poruchami učenia a triedy pre deti intelektovo nadané.
- Bežné spôsoby edukácie a príprava do školy v rodinách týchto detí zlyhávajú.
- Individuálny prístup a netradičná forma činnosti, búranie bariér medzi deťmi a spoločnosťou ako

- jedna z ciest integrácie týchto detí nielen do školskej spoločnosti.
- Vytvorenie troch centier (vzdelávacie, umelecké, literárne) – neformálne vzdelávanie, v ktorých prebieha vzdelávanie týchto detí v spolupráci s ich rodičmi a samozrejme v súčinnosti s ostatnými deťmi pod vedením skúsených pedagógov. Individuálnou prácou so žiakmi sa snažia zlepšiť rozumové schopnosti detí aj v oblasti koncentrácie a vnímavosti voči podnetom.
 - Tvorivé workshopy na podporu práce rodičov a detí v rodinnom prostredí. Umelecké vyjadrenie sa detí a prezentácia výrobkov verejnosti (Galéria umelcov Spiša). Divadelné predstavenie a literárne exkurzie – prepojenie školskej teórie s praxou.

OZ ŠTUDENTOV BILINGVÁLNEHO GYMNAZIA C.S.LEWISA VOIS, Bratislava
projekt: Vzdelávanie sociálne zodpovedných peer lídrov

- Rozvoj dobrovoľníckej komunity medzi študentmi bilingválneho gymnázia dlhodobo pracujúcimi s deťmi so SZP.

- Dobrovoľnícka práca, semináre životných zručností, metodika práce s deťmi.
- Primárne zamerané na generáciu mladých ľudí s dostatkom prostriedkov a potenciálu na presadzovanie zmien k lepšej spoločnosti, ale s nedostatkom odhodlania na ich vykonanie – motivácia skupiny ľudí, ktorá »obetuje časť svojho pohodlia pre blaho druhých«.
- Sekundárne zamerané na deti zo SZP, ktoré sa zúčastňujú poobedného akademického doučovania a voľno-časových aktivít organizovaných študentmi.
- Terciárne zamerané na širšiu komunitu študentov (aktivizácia mladších ročníkov) a učiteľov bilingválneho gymnázia (vedenie školy uvažuje o tréningov životných zručností pre pedagógov školy).

KRAJSKÁ KNIŽNICA V ŽILINE, Žilina
projekt: Sme tak rozdielni, a predsa tak podobní.

- týchto detí a stabilizácia ich osobnosti prostredníctvom spoločných voľno-časových aktivít v prostredí krajskej knižnice – bezbariérovej

- kultúrnej inštitúcie prevádzkujúcej o. i. 6 chránených dielní, alebo cestovaním za deťmi do škôl.
- Zamerané na: deti a mládež s telesným postihnutím, s problémami správania, deti so SZP, deti s mentálnym postihnutím, dospelí prichádzajúci do kontaktu s týmito deťmi, rodičia, pedagógovia.
 - Spolupráca so: ŠZŠ, Detské krízové centrá, diagnostické centrum, SOU pre telesne postihnutú mládež v Žilinskom kraji.
 - Spoločné literárno-tvorivé workshopy pre deti – spoločné čítanie kníh, dotváranie príbehov čítaného textu, kreslenie rozprávok, workshopy ilustrácie.
 - Zážitkové workshopy – spoznávanie Braillovoho písma, práca s hovoriacim počítačom, prevencia patologických sociálnych javov, kurzy prvej pomoci, budovania hygienických návykov.
 - Liečebno-pohybové terapeutické dielne; Vzdelávacie podujatia pre dospelých.

MATERSKÁ ŠKOLA HREBENDOVA 5, LUNÍK IX. Košice

projekt: Spolu dokážeme viac

- Rozvoj životných zručností a schopností detí predškolského veku v skupine s rodičmi a súrodencami prostredníctvom dopoludňajších aktivít MŠ. Vytváranie priateľského a bezpečného prostredia, uvedomovanie si významu vzdelávania sa, výchovy v rodinnom prostredí a rodičovskej starostlivosti a zodpovednosti, vlastnej užitočnosti, uľahčenie prechodu detí zo SZP do prirodzeného školského a mimoškolského prostredia.

OZ MONTESSORI, Zvolen

projekt: Tajomstvo je prirodzenosť dieťaťa

- Etablovanie dvoch tried predškolskej výchovy a vzdelávania v KC v lokalite Pustý Hrad (Zvolen) s cieľom zvýšiť školskú zrelosť týchto detí a predchádzať tak zaraďovaniu do špeciálnych škôl z dôvodu málo podnetného prostredia a podmienok.
- Alternovať uniformný spôsob výchovy a vzdelávania zavádzaním alternatívnych metód montessori pedagogiky pre deti z marginalizovaného prostredia do budúcnosti.

- Rozvíjať diskusiu na rôznych úrovniach a medzi sektormi (kvalita výchovy a vzdelávania, spravodlivosť – garancia LP, posilňovanie ekonomického potenciálu).
- Snažiť sa využiť potenciál a kapacitu, ktorú doma máme (príklady dobrej praxe, špeciálna pedagogika, existujúce nástroje podporujúce inklúziu/integráciu detí).

- Vyhnúť sa tendencii zužovať problém na špecifickú skupinu detí – ide o všetky (širšia vzdelávacia komunita).
- Byť schopní vyhodnocovať a reflektovať, vnímať inklúziu ako neustály proces.
- Považovať rôznorodosť ako prirodzenosť života a vedieť ju využiť v prospech učenia sa.

Inkluzívne vzdelávanie z hľadiska diferencovaného vyučovania žiakov so zdravotným znevýhodnením

Mgr. Mária Štefková, PhD., Štátny pedagogický ústav, maria.stefkova@statpedu.sk

Nie je možné, aby pri zadaní rovnakej úlohy a pri zabezpečení rovnakých podmienok všetci žiaci dosahovali rovnaké výkony za rovnaký čas, lebo sú medzi nimi odlišnosti nielen v schopnostiach, ale aj v pracovnom tempe, motivácii a v akcelerácii vývinu. Optimálne vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa nezaobíde bez uplatňovania nových koncepcií vyučovania, kde okrem iných zaraďujeme aj diferencované vyučovanie, pri ktorom učiteľ vzdeláva žiakov tak, aby vyučovanie bolo »šité na mieru« každého žiaka. Diferencované vyučovanie môže totiž prinášať úžitok priemerným žiakom, ale najmä tým, ktorí sa ocitli na koncoch Gaussovej krivky, nadaným a slabším žiakom. Ak chce učiteľ v triede vzdelávať heterogénnych žiakov, musí tomu prispôbiť obsah vzdelávania, proces vyučovania a taktiež musí mať vytvorené diferencované podmienky v prostredí školy, triedy.

V školskom roku 2010/2011 sme uskutočnili kvalitatívny výskum metódou rozhovoru. Učiteľkám základných škôl sme položili otázku:

»Ako uplatňujete diferencované vyučovanie pri vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením?« Z týchto rozhovorov sme vygenerovali šesť významových kategórií rozhodujúcich pre diferencované vyučovanie žiakov so zdravotným znevýhodnením:

1. Obsah
2. Proces
3. Prostredie
4. Spolupráca
5. Charakteristika žiaka so zdravotným znevýhodnením
6. Učiteľ

1. OBSAH

Podľa názoru učiteliek je potrebné pri vzdelávaní heterogénnych žiakov diferencovať obsah vzdelávania (kurikulum), učebný plán a učebné osnovy redukciou, modifikáciou učiva, odlišným učivom, používaním učebníc s rozdielnym obsahom, špecifických pomôcok, výučbových PC programov.

2. PROCES

Za podstatný činiteľ diferenciácie vyučovania zdravotne znevýhodnených žiakov učiteľky považovali individuálny prístup, uplatňovanie individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, rešpektovanie špeciálnych potrieb žiakov, tolerovanie pracovného tempa, predĺžený čas na prácu, čas navyše pri písomnom skúšaní, časté striedanie činností, metódu predĺženého výkladu, skupinové, kooperatívne učenie, práce vo dvojiciach, rovesnícke vyučovanie. Pri hodnotení žiakov so zdravotným znevýhodnením učiteľky uplatňovali dva prístupy: prvý prístup – vyhýbanie sa reálnemu hodnoteniu žiaka, nehodnotenie žiakov známku, využívanie slovného hodnotenia, bodovanie, nehodnotenie diktátov známku, ale počtom chýb, motivovanie pozitívnym hodnotením, povzbudzovaním, pochvalou, individuálnym skúšaním s cieľom neublížiť žiakom. Druhá menšia skupina učiteľov uplatňovala pri hodnotení rovnaké pravidlá a kritériá pre všetkých žiakov.

3. PROSTREDIE

Väčšina skúmaných základných škôl nezamestnávala školských špeciálnych pedagógov. Obvykle v škole

téma

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE

Informácie ZPMP v SR 1-2/2012 8

pracoval len jeden špeciálny pedagóg, ktorý mal na starosti veľký počet žiakov (na jednej zo škôl až 45 žiakov so zdravotným znevýhodnením). Školskí špeciálni pedagógovia pracovali so žiakmi individuálne (v skupinkách) počas vyučovania v samostatných miestnostiach, najviac 2-krát do týždňa. Na hodinách v »spoluučení« s bežnými učiteľmi pracovali so žiakmi výnimočne. Zariadenia výchovného poradenstva a prevencie sú podľa názorov učiteľiek nevyhnutné pre integráciu žiakov z dôvodov diagnostikovania žiakov ako aj odbornej, metodickéj pomoci žiakom so zdravotným znevýhodnením, ich rodičom aj pedagógom. Podľa ich mienky negatívom práce poradní sú dlhé čakacie doby na vyšetrenia a vydávanie všeobecných odporúčaní na integráciu, zameriavanie sa viac na diagnostiku ako na intervenciu. Na prvom stupni učiteľky využívali doučovanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.

4. SPOLUPRÁCA

Učiteľky 1. stupňa považovali za prospešnú úzku spoluprácu s učiteľkami materských škôl. Za neuspokojivú označovali kooperáciu medzi učiteľmi prvého a druhého stupňa, najmä pri prechode žiakov z nižšieho stupňa do vyššieho stupňa vzdelávania. Učiteľky za veľmi dôležité pokladali zlepšiť spolu-

prácu s CPPPpP, CŠPP a špeciálnymi školami. Veľké rezervy boli v spolupráci s rodinou. Komunikácia s rodičmi prebiehala len cez rodičovské združenia, čo je nedostatočné a podľa učiteľov je potrebné s rodičmi nadviazať dôveryhodný dennodenný kontakt.

5. CHARAKTERISTIKA ŽIAKA SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM

Kľúčovým činiteľom inkluzívneho vzdelávania a subjektom diferencovaného vyučovania je sám žiak so zdravotným znevýhodnením. Z rozhovorov sme zistili, že určujúcim faktorom inkluzívneho vzdelávania a uplatňovania diferencovaného vyučovania je druh postihnutia, narušenia, školský stupeň vzdelávania žiaka so zdravotným znevýhodnením a jeho osobnostné dispozície.

6. UČITEĽ

Hlavným aktérom procesu diferencovaného vyučovania v inkluzívnej triede je učiteľ vzdelávajúci heterogénnych žiakov. Učiteľ, ktorý pracuje s integrovanými žiakmi, musí zvládnuť mnoho aspektov diferenciácie žiakov, ako je úprava prostredia triedy, prispôsobenie vzdelávacích cieľov, učebných osnov, zvládnutie inej organizácie vyučovania, spolupráca so špeciálnym pedagógom a flexibilné riešenie priebežných zmien.

Inkluzívne vzdelávanie na Základnej umeleckej škole Júliusa Kowalského v Bratislave

Mgr. Lubica Kövérová,

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, Bratislava, lubina.kover@gmail.com

ZUŠ Júliusa Kowalského, Bratislava, moyzesskola@stonline.sk

Podstatou inkluzívneho vzdelávania na ZUŠ je umožniť, aby žiaci s rozličnými výchovno-vzdelávacími potrebami tvorili spoločnú vzdelávajúcu sa skupinu s ostatnými žiakmi hudobnej školy, aby sa spoločne sa prezentovali na interných vystúpeniach, verejných koncertoch a súťažiach.

Medzi ciele inkluzívneho vzdelávania na ZUŠ patria:

- spoločné vzdelávanie všetkých detí v spoločnej škole (nácvik spoločných koncertov),
- vzdelávanie jednej skupiny s rôznymi potrebami (špeciálna hudobná trieda),
- individuálna podpora učenia každého podľa jeho

9

potrieb (individuálna hodina zameraná na nástrojovú hru),

- tímové riešenie problémov (hudobný pedagóg, špeciálny pedagóg, psychológ, rodič),
- spolupráca s rodinou a širšou komunitou (základné školy, špeciálne základné školy, základné umelecké školy, domovy sociálnych služieb...).

Z HISTÓRIE AŽ PO SÚČASNOSŤ

V školskom roku 2003/2004 sa podarilo otvoriť na ZUŠ prvý integrovaný ročník špeciálnej hudobnej triedy, ktorý navštevovalo 10 detí (6 dievčat a 4 chlapci). Výber detí sa realizoval formou skupinových stretnutí s hudobnou pedagogičkou Mgr. Badinovou a psychologičkou na prvom stupni dvoch špeciálnych základných škôl (ŠZŠ Karpatská a ŠZŠ Nevädzová). Deti sa stretávali raz týždenne pod vedením hudobného pedagóga, špeciálneho pedagóga a psychológa. Programová náplň špeciálnej hudobnej triedy bola zostavená z hudobnej teórie, hudobných, hudobno-pohybových a dramatických aktivít. Na záver prvého ročníka sa deti prezentovali na internom koncerte školy.

Počas školského roka prestali špeciálnu hudobnú triedu navštevovať štyri rómske deti napriek dobrému hudobnému sluchu. S povinnosťou pravidelne navštevovať hudobnú triedu sa ich záujem vytratil. Prvý ročník ukončili štyri deti, ktoré sa zapísali do druhého ročníka. Tieto deti naďalej pokračovali v navštevovaní špeciálnej hudobnej triedy raz týždenne. Okrem skupinových stretnutí deti mali aj individuálnu hodinu raz v týždni. Bola zameraná na nástrojovú hru. Deti mali možnosť učiť sa hrať na vybraný hudobný nástroj (violončelo, zobcová flauta, keyboard, tanec) prostredníctvom individuálneho vzdelávacieho plánu v rámci svojich individuálnych možností a schopností. V druhom ročníku sa podarilo založiť hudobný súbor a deti začali vystupovať nielen na interných, ale aj verejných koncertoch ZUŠ. V treťom roku existencie sa nám podarilo vybaviť mikrobús na zväžanie detí do ZUŠ, ktorý bol financovaný z grantu, posledné dva roky ho platí ZUŠ. Rodičia sa veľmi potešili, pretože nemuseli vodiť deti do súboru v skorých poobedňajších hodinách. Stačilo, keď si ich prišli vyzdvihnúť po ukončení vyučovania. Skupina detí sa výrazne nezmenila. V ôsmom roku svojej existencie má hudobný súbor s názvom Tri noty do nôty svojich stabilných šiestich členov.

Počas tohto obdobia sa nám podarilo vytvoriť s mladými hudobníkmi veľa nových spoločných skladieb s využitím hudobných nástrojov a Orffovho inštrumentária. Do naštudovania skladieb boli okrem mladých ľudí so špeciálnymi potrebami zapojení aj mladí ľudia, ktorí sú žiakmi tej istej hudobnej školy, a tak sa mohli navzájom obohatiť o emocionálne zážitky a sociálne zručnosti. Autormi skladieb boli hudobní pedagógovia, ktorí ich so žiakmi spoločne naštudovali. Psychológ sa stával asistentom hudobníka, ktorý potreboval pri realizácii skladby jeho pomoc (napr. vyťukávanie rytmu o telo, výmena hudobných nástrojov). V rámci hudobného súboru mladí ľudia nacvičili množstvo skladieb ako aj skladby popredných slovenských interpretov, ktoré pre nich upravil hudobný pedagóg. Skladbu Pokoj v duši slovenskej speváčky Jany Kirschner predviedli aj v rámci projektu Deň krivých zrkadiel. Najväčšou odmenou za výborné prezentovanie skladby bolo spoločné vystúpenie so samotnou interpretkou. V spolupráci s Literárno-dramatickým odborom (divadlo Klasik) vznikol autorský muzikál Zajo, ktorý získal viacero ocenení za hudbu a naštudovanie v rámci divadelnej prehliadky Mladých javiskových foriem. Cieľom projektu bolo spojiť živú hudbu a divadlo. Zároveň zapojiť do muzikálu deti z bežných tried a špeciálnej hudobnej triedy do obidvoch zložiek hudobnej a divadelnej. U všetkých členov »integrovaného« orchestra sa podporila ich kreativita a možnosť seberealizácie. Spoločné stretnutia zároveň pozitívne ovplyvnili ich osobnostný a sociálny vývin. Tento školský rok v spolupráci so speváckym odborom vznikol autorský projekt Afrika, ktorí mladí hudobníci predstavili na verejnom koncerte populárnej hudby.

ZUŠ Júliusa Kowalského je prvou »lastovičkou« inkluzívneho vzdelávania na Základných umeleckých školách. Mali by sme si uvedomiť, aké prínosné je takéto vzdelanie nielen pre samotných mladých ľudí, ale aj pre celú spoločnosť.

V rámci seminára o »Inkluzívnom vzdelávaní« sa odprezentoval mladý spevák Tomáš, ktorý bol študentom špeciálnej hudobnej triedy na ZUŠ. Momentálne je mimoriadnym študentom prvého ročníka na cirkevnom Konzervatóriu v Bratislave, kde navštevuje muzikálový odbor.

téma

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE

Informácie ZPMP v SR 1-2/2012 10

V rámci prezentácie sa uskutočnil aj krátky rozhovor s Tomášom:

Ako hodnotíš tvoje začiatky v špeciálnej triede ZUŠ?

Dobre. Spoznal som tam veľa nových detí, hudobných pedagógov. Našiel som si tam super kamarátku Sárú, ku ktorej som neskôr začal chodiť na návštevy a stretávame sa až doteraz.

Čo si sa tam všetko naučil?

Pracovať s Orffovými hudobnými nástrojmi, úvod hry na flautu, spoznal som veľa nových hudobných nástrojov. Naučil som sa, čo sú noty, aké noty poznáme, umiestnenie nôt na notovej osnove, dynamické znamienka.

Kam si sa posunul ďalej v rámci ZUŠ a ako sa rozvíjalo ďalej tvoje hudobné vzdelanie?

Začal som individuálne navštevovať hodiny keyboardu u pani Radulovej a individuálne hodiny spevu u pani Repkovej. Teraz navštevujem hodiny spevu u pána Neshybu, ktorý je aj mojím pedagógom spevu na Konzervatóriu. Neskôr som sa stal členom Literárno-dramatického odboru, ktorý viedla pani Ondrejková. Vystupoval som v muzikáli Zajo, My fair lady, Báthory.

Kto ťa motivoval na štúdium Konzervatória?

Pedagogička z LDO pani Monika Ondrejková a učiteľ spevu pán Neshyba.

Ako sa ti tam páči a čo si sa tam už všetko naučil?

Som tam spokojný, mám tam kamarátov, dobrých pedagógov. Okrem spevu študujem aj herectvo. Naučil som sa pracovať s výrazom a veľa nových pesničiek.

Aké sú tvoje spevácke a iné úspechy?

Mal som už veľa verejných koncertov. V súťaži Muzikálová hviezda na Novej scéne som získal mimoriadnu cenu poroty, ktorou je ročné stipendium na štúdium herectva a spevu na Muzikálovej akadémii na Novej scéne. Účinkoval som v niekoľkých častiach seriálu Ordinácia v ružovej záhrade, kde som hral pacienta Ondreja.

Aké sú tvoje plány do budúcnosti?

Chcel by som účinkovať na Novej scéne v nejakom muzikáli.

Aký druh hudby sa ti páči?

V podstate všetky okrem repu a rocku. Najobľúbenejšia je vážna hudba, pesničky zo Semaforu od Šlitra a Suchého.

Dáme im šancu – Model dobrej praxe

Ing. Pavel Matko, matko@orangemail.sk

Som otcom 21-ročnej Márie a 10-ročnej Kristínky. Kristínka je niečím výnimočná. Má Downov syndróm. ZPMP ma oslovilo prezentovať model dobrej praxe na seminári Inkluzívne vzdelávanie. Kristínkin príbeh sa dá nazvať príbehom dobrých ľudí, ktorí dali a dávajú šancu mojej dcére. Od malička bola šikovným dievčatkom. Všetci odborníci, ktorých sme navštevovali, nám odporúčali integráciu. Na svojej ceste vzdelávania od bežnej materskej školy cez dve bežné základné školy stretla ľudí, ktorí sa nezľakli jej diagnózy a pomáhajú jej pri každodennom učení. V súčasnosti navštevuje tretí ročník bežnej základnej

školy s asistentom učiteľa. Je žiačkou, ktorá vie, aké je ročné obdobie, aký je dnes deň, koľko je hodín, pozná vybrané slová, spočíta príklady do 100, lyžuje, bicykluje sa a má rada zmrzlinu... Každý deň sa teší na svoje kamarátky a spolužiakov, ktorí ju majú radi a veľmi jej pomáhajú. Vedia oceniť jej študijné výsledky. Inkluzívne vzdelávanie mojej dcéry nie je jednoduché. Je to každodenné upevňovanie si vedomostí. Ale tak sme sa učili aj so staršou dcérou Máriou. Tu možno niektoré veci trvajú dlhšie. Usmiate tvár v škole, keď pani učiteľka zapíše dobrú známku do žiackej knižky, stojí za to.

11

Z doterajších skúseností môžem povedať, že základom úspešnej integrácie, inkluzívneho vzdelávania je komunikácia na všetkých úrovniach okolo dieťaťa. Slovenská republika v roku 2010 podpísala Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím. Tento dokument obsahuje článok 24 – Vzdelávanie, ktorý hovorí, že štát má zabezpečiť, aby osoby so zdravotným postihnutím mali na rovnakom základe s ostatnými prístup k inkluzívnemu, kvalitnému a bezplatnému

mu základnému a stredoškolskému vzdelaniu v spoločnosti, v ktorom žijú. Slovensko čaká ešte dlhá cesta, kým prijme inakosť ľudí so zdravotným postihnutím, kým budú kvalitne pripravení pedagógovia na vzdelávanie všetkých detí. K tomu môžeme prispieť aj my rodičia, ktorí sme boli obdarovaní takýmito deťmi tým, že sa budeme snažiť ich vzdelávanie s kamarátkami a kamarátmi, susedmi, s ktorými sa hrajú na ihrisku alebo bývajú na jednej ulici.

Právo na vzdelávanie v inkluzívnom prostredí: Čo je inklúzia a prečo je dôležitá?

JUDr. Maroš Matiaško, LL.M., mmatiasko@llp.cz

V roku 2010 Slovenská republika ratifikovala Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Tento Dohovor v článku 24 zaväzuje Slovenskú republiku, aby zaistila vytvorenie »inkluzívneho vzdelávacieho systému na všetkých úrovniach«. Dohovor priamo používa pojem »inklúzia«, ako vôbec prvý ľudskoprávny Dohovor. V tomto článku sa zamyslím nad tým, čo to vlastne inklúzia je a prečo je dôležitá. To nám dá odpoveď na otázku, čo to vlastne znamená, keď hovoríme, že ľudia so zdravotným postihnutím majú právo na vzdelanie v inkluzívnom prostredí.

ČO TO JE INKLÚZIA?

Pojem inklúzia sa často zamieňa alebo pletie s pojmom integrácia. Európska organizácia ľudí so zdravotným postihnutím EDF predstavila v roku 2009 vlastnú definíciu týchto dvoch pojmov. Podľa EDF integrácia súvisí s umiestňovaním žiakov so zdravotným postihnutím do hlavného vzdelávacieho prúdu, kde sa títo žiaci majú prispôbiť existujúcej výučbe, štúdiu a organizácii školy. Inklúzia, na druhej strane, požaduje, aby sa potrebám žiakov so zdravotným postihnutím prispôbil sám systém, čo predpokladá, že prostredie, výučba, organizácia školy a vôbec celý vzdelávací systém musia byť systematicky zmenené. Cieľom je dosiahnuť odstránenie bariér, ktorým žiaci so zdravotným postihnutím čelia tak, aby mohli maximalizovať svoje školské a sociálne úspechy.

Nielen mimovládne organizácie, ale aj OSN sa venovalo pojmu inklúzia. Konkrétne Výbor OSN pre práva dieťaťa vo svojom všeobecnom vyjadrení č. 9 upozornil na to, že pojem »inkluzívny«, môže mať rôzne významy. Podľa Výboru OSN inkluzívne vzdelávanie v jadre predstavuje »súbor hodnôt, princípov a praktík, ktoré znamenajú zmysluplné, efektívne a kvalitné vzdelávanie pre všetkých žiakov. Odôvodňujú rozmanitosť vzdelávacích podmienok a požiadaviek pre všetky deti, nielen tie so zdravotným postihnutím«. Inkluzívne vzdelávanie by malo byť podľa Výboru OSN samotným cieľom vzdelávania detí so zdravotným postihnutím. Spôsob a forma inklúzie musí zodpovedať individuálnym vzdelávacím potrebám dieťaťa, pretože vzdelávanie niektorých detí so zdravotným postihnutím vyžaduje takú podporu, ktorá v bežnom školskom systéme nebude tak ľahko dostupná. Je tak zrejmé, že Výbor OSN pre práva dieťaťa považuje inkluzívne vzdelávanie za cieľ, ku ktorému by všetky štáty, ktoré ratifikovali Dohovor OSN o právach dieťaťa, vrátane Slovenska, mali smerovať. Preto Výbor OSN taktiež upozorňuje na to, že rozsah inklúzie v rámci bežného vzdelávacieho systému sa môže líšiť. Z toho dôvodu existujúce vzdelávacie služby a možnosti musia byť zachované i v podmienkach, kde inkluzívne vzdelávanie nie je možné realizovať v bezprostrednej budúcnosti. Nie je preto vôbec opodstatnená obava špeciálnych

téma

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE

Informácie ZPMP v SR 1-2/2012 12

pedagógov, že inkluzívne vzdelávanie znamená hromadné zatváranie zvláštnych škôl. K tomu skôr či neskôr bude musieť dôjsť, ale bude sa tak diať postupne, krok za krokom.

PREČO JE INKLÚZIA DÔLEŽITÁ?

Inkluzívne vzdelávanie predstavuje nový smer vnímania vzdelávacieho systému. Zvláštny spravo-dajca OSN pre právo na vzdelanie Vernon Muňoz uviedol vo svojej správe z roku 2007, že základom inkluzívneho vzdelávania je vlastne jednoduchý predpoklad: »Všetky deti by mali byť vzdelávané spoločne, kdekoľvek je to možné, a to bez ohľadu na ich rozdielnosti«. Vzdelávacie systémy by podľa Muňoza už nemali »nazerať na osoby so zdravotným postihnutím ako na problém, ktorý je nutné vyriešiť. Namiesto toho by mali pozitívne reagovať na rozmanitosť žiakov a k individuálnym rozdielom pristupovať ako k príležitostiam pre obohatenie všetkých«. Koncepcia inkluzívneho vzdelávania tak podľa Muňoza zahŕňa dva príbuzné aspekty:

a) spochybňuje tradičné, patriarchálne, utilitárne a segregované vzdelávanie a b) odkazuje na špecifický mechanizmus, ktorého snahou je poskytovať primerané a relevantné vzdelávanie ľuďom so zdravotným postihnutím a ďalším diskriminovaným skupinám. Preto inkluzívne vzdelávanie aspiruje na to, aby sa stalo systémovým a systematickým modelom.

Inkluzívne vzdelávanie stojí v protiklade k systému »špeciálneho školstva«, ktoré zdôrazňuje segregované vzdelávanie, ktoré vedie k vývinu oddelených vzdelávacích systémov. Jeden systém pre ľudí so zdravotným postihnutím – špeciálne školy, a iný systém pre ľudí bez zdravotného postihnutia – hlavný vzdelávací prúd. Špeciálne školstvo je založené na predpoklade, že ľudia so zdravotným postihnutím sú nevzdelateľní a pre hlavný vzdelávací prúd predstavujú záťaž. Oddelovanie žiakov so zdravotným postihnutím môže viesť k ešte väčšej marginalizácii ľudí so zdravotným postihnutím v spoločnosti. Naopak, inkluzívne vzdelávanie marginalizáciu obmedzuje, a tým prispieva k prelamovaniu stereotypov, predsudkov a nakoniec aj diskriminácie.

Môžeme napokon uviesť, že inkluzívne vzdelávanie je dôležité minimálne z dvoch dôvodov:

1) Poskytuje ľuďom so zdravotným postihnutím možnosť získať plnohodnotné a kvalitné vzdelanie, a tým im pomôcť uplatniť sa v ďalšom spoločenskom a súkromnom živote. 2) Napomáha vytvárať tolerantnejšiu spoločnosť, pretože rôznorodá školská populácia detí a mladých ľudí môže vytvoriť školy, ktoré sú citlivejšie a viac zamerané na konkrétneho žiaka. A zároveň môže vytvoriť tolerantnejšiu mladšiu generáciu, ktorá prijíma a chápe rozdielnosti.

ZÁVEROM

Špeciálne školstvo má v našej krajine silnú tradíciu. Zvykli sme dosť prísne oddeľovať bežné školy od škôl zvláštnych, kde sa vzdelávajú najmä deti so zdravotným postihnutím. Problémom nie je to, že zvláštne školy existujú, ale problémom je tá skutočnosť, že vzdelávanie v týchto segregovaných školách je normou pre určitú skupinu a nie výnimkou. Preto je súčasný systém neudržateľný, pokiaľ budeme na tento problém nazerať pohľadom ľudských práv. Musíme si ale uvedomiť, že zmenu vzdelávacieho systému nie je možné realizovať okamžite. Z hľadiska medzinárodného práva má štát záväzok plniť právo na vzdelanie v inkluzívnom prostredí postupne, a to pri maximálnom využití dostupných zdrojov. Ale štát má tiež okamžitý záväzok urobiť kroky k naplneniu tohto práva. Môžeme sa teda veľmi otvorene pýtať, či Slovenská republika tento záväzok dodržiava a či teda robí kroky vedúce k vytvoreniu inkluzívneho vzdelávacieho systému. Bohužiaľ, odpoveď je zatiaľ nie.

13

PÍSAĽI SME LISTY MINISTROM...

V prvom polroku sa na nás obrátili viacerí rodičia, ktorých plnoletí synovia a dcéry navštevujú domovy sociálnych služieb v rôznych regiónoch a žiadali o pomoc a riešenie situácie v súvislosti so zvýšenými platbami za poskytované sociálne služby. Obrátili sme sa na ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR Jána Richtera a žiadali sme o novelu zákona o sociálnych službách. Tešíme sa, že aj naše hlasy boli vypočuté (neboli sme sami, ktorí tak chceli) a v júni bola prijatá novela, ktorou sa tento problém rieši (viac na s. 34). Keďže sa bude pripravovať ďalšia novela zákona o sociálnych službách, vzniká pracovná skupina, v ktorej nás bude zastupovať Ing. Bc. Milan Měchura za NROZP v SR.

Ministra kultúry SR Mareka Maďariča sme poprosili o prevzatie záštity nad celoslovenskou súťažnou prehliadkou výtvarných prác detí i dospelých ľudí s mentálnym postihnutím Výtvarný salón ZPMP 2012, ktorý sa bude konať v Nitre. Pán minister záštitu prijal – ďakujeme! Ministrovi vnútra SR Róbertovi Kaliňákovi sme zaslali návrh opatrení na riešenie nepriaznivej situácie v oblasti volebného práva. V odpovedi z ministerstva je uvedené, že v nadväznosti na Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky zamerané na volebnú problematiku zaraďujú naše námety do databázy podnetov, návrhov a iniciatív súvisiacich s uplatňovaním volebného práva.

Ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušanovi Čaplovičovi sme písali 2 x. Požiadali sme ho o záštitu nad seminárom o inkluzívnom vzdelávaní, ktorú prevzal, a po skončení seminára sme mu zaslali závery (viac o seminári na s. 2).

O probléme v súvislosti s diaľničnými známkami sme informovali ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR Jána Počiatka (viac na s. 34). Odpoveď čakáme.

Štátneho tajomníka MŠVVŠ SR Štefana Chudobu sme požiadali o pracovné stretnutie, na ktorom sme chceli diskutovať o celoživotnom vzdelávaní dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Stretnutie na pôde ministerstva sa uskutočnilo 26. 6. Tlmočili sme na ňom potrebu systémového riešenia ďalšieho vzdelávania ľudí s mentálnym postihnutím, predstavili sme pripravovaný projekt a dohodli sa na ďalšej spolupráci.

ASIGNAČNÁ DAŇ V ROKU 2012 BEZO ZMENY

V máji sme sa na Úrade vlády SR zúčastnili na rokovaní predsedu vlády SR Róberta Fica s predstaviteľmi Výboru pre mimovládne organizácie. Hovorilo sa o pozitívnom postoji vlády k iniciatíve pre otvorené vládnutie, o opätovnej transformácii výboru na Radu vlády pre MVO, ale aj o poste splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti. Ďalšou témou bola asignačná daň (»2 %«). Róbert Fico oznámil, že na základe informácií z Ministerstva financií SR vláda v prípade asignačnej dane nebude v roku 2012 robiť žiadne zmeny.

správy

STRETNUTIE S ERIKOU JURINOVOU

Deň krivých zrkadiel 2012 v Bratislave navštívila podpredsedníčka Národnej rady SR Erika Jurinová. O dva dni na to sme privítali túto vzácnu návštevu na pôde Republikovej centrály ZPMP v SR spolu s asistentkou J. Šipošovou a p. Galandom. Pani Jurinová sa zaujíkala o všetky naše aktivity, ako aj o členské organizácie. Dohodli sme sa na ďalšej spolupráci.

NADÁCIA SOCIA OSLÁVILA 10. VÝROČIE

Viete, kto organizuje kampaň Staroba sa nás dotýka? Tú s logom lienky a peknými fotkami celebrít so zostarnutými rukami. Banskobystričania, vy si spomínate, kto organizoval projekt Banská Bystrica – Mesto rodiny? Kto prišiel s iniciatívou na zavedenie Dňa starých rodičov na Slovensku? Takto by sme sa mohli pýtať dlho, ale to nie je cieľom. Týmto otázkami iba pripomíname, že za mnohými zmysluplnými projektmi sú ľudia z Nadácie na podporu sociálnych zmien SOCIA. Jej zakladatelia mali pred desiatimi rokmi jasné ciele – prispieť k rozvoju MNO, skvalitniť životy odkázaných ľudí a scitlivieť širokú verejnosť voči »slabým«. K dispozícii mali iba vlastné hlavy, ruky a odhodlanie. Nemali ani korunu. Dnes konštatujú, že sa im za 10 rokov podarilo získať 7 830 000 EUR (viac ako 235 000 000 Sk) a zrealizovať viac, ako dúfali.

Zdroj: www.socia.sk

Blahoželáme a tešíme sa, že aj vďaka nadácii Socia sa skvalitnil život mnohých ľudí s mentálnym postihnutím. Ďakujeme!

ĽUDIA ĽUDOM ALEBO VIANOCE V LETE

Pod názvom Vianoce v lete zorganizovali dňa 23. 6. 2012 4people, n. o., prevádzkovateľ portálu ĽudiaĽuďom.sk, v Bratislave na Námestí SNP pred Starou tržnicou pouličný happening. Názov a hlavná myšlienka podujatia vychádzajú zo skúsenosti, že ľudia najčastejšie podporujú charitu a rôzne neziskové projekty pred Vianocami a zvyšok roka o ne javia podstatne menší záujem. Ak teda darcovia potrebujú vianočný stromček na to, aby pomáhali, postavili im ho aj 23. 6., pol roka pred Vianocami, a to priamo v centre Bratislavy. Portál ĽudiaĽuďom spolupracoval na akcii i s Nadáciou TA3. Podujatie slúžilo na prezentáciu darcovského portálu ĽudiaĽuďom.sk, ale najmä výziev na ňom uverejnených. Účastníci predovšetkým z radov mimovládnych a iných organizácií, ktorých bolo 18, dostali priestor odprezentovať svoje projekty a získať pre ne okamžitú podporu. Podporiť ich mohli návštevníci happeningu hotovosťou, ale snahou bolo naviesť ich predovšetkým k podpore formou online darcovstva teraz i v budúcnosti. Príležitosť zúčastniť sa dostalo aj ZPMP v SR, ktoré má výzvu zameranú na podporované bývanie. Priamo na akcii sa podarilo vyzbierať 86,- €. Za možnosť prezentovať naše aktivity ďakujeme Rolandovi Kyškovi, Borisovi Strečanskému a organizácii 4people, n. o., a o rok dovidenia! Aká bola atmosféra? Pozrite si video: <http://www.ludialudom.sk/> a ešte jedno <http://www.ta3.com/clanok/1001353/pred-bratislavskou-starou-trznickou-boli-v-sobotu-vianoce.html> Chcete podporiť domov pre ľudí s mentálnym postihnutím? Pozrite si našu výzvu: <http://www.ludialudom.sk/vyzvy/599>

0 pohár prezidenta klubu

Jedno júnové popoludnie v sobotu 9. júna 2012 sa v Dúbravke prvýkrát v priestoroch tanečného klubu Danube konali súťaže v spoločenskom tanci O pohár prezidenta klubu. Počas súťaží sa nám predstavilo viacero tanečníkov v rôznych kategóriách. Mali sme možnosť vidieť začiatočnícke páry vo veku do 9 rokov, vozíčkarske tanečné páry, páry kategórie hobby po absolvovaní základného kurzu spoločenských tancov a úžasné tanečné predstavenie sme videli aj v podaní integrovaných tanečných párov. Integrovaný tanečný pár tvorí partner s mentálnym postihnutím a profesionálny tanečník.

A ako to dopadlo?

Víťazmi sa stali Zuzka Csontosová a Mikuláš Jakab, 2. miesto získali Ivan Klen a Terka Badinová a na treťom mieste sa umiestnili Maťo Mišo a Dominika Šoltéssová. Gratulujeme!

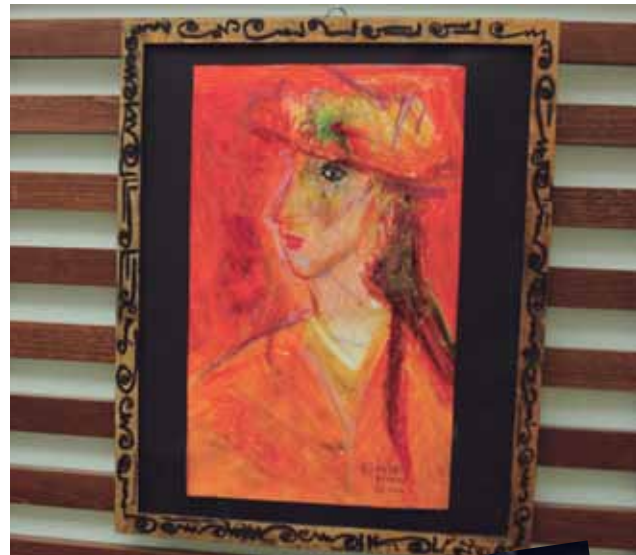
RC ZPMP v SR

Geniálny Amedeo III.

Na začiatku bol nápad. Geniálny. Dnes už je to tretí rok, čo Geniálny Amedeo prezentoval práce klientov DSS prof. Matulaya z Lipského ulice v Bratislave. Vždy je čo obdivovať. Veď obrazy podľa predlohy svetoznámych umelcov majú v DSS na Lipského dlhú tradíciu. A tak bolo asi prirodzeným krokom, keď pred tromi rokmi prišli s myšlienkou pripraviť výstavu podľa diel Amedeia Modiglianiho. Geniálny Amedeo tak prebudil ďalších géniov. Tu sú ich mená: Adrian Slezák, Katarína Sekáčová, Linda Bošelová, Miroslav Hudl, Andrej Vajda, Alenka Semaníková, Michal Hvozda. Pozeráte sa na ich diela a tajíte dych. Spoznávate predlohu a vnímate pridanú hodnotu, ktorú vytvoril autor vlastnou interpretáciou obrazu svetoznámeho maliara. Jeho pohľad, jeho prežívanie, farebnosť, tvary, vtipne doplnený detail a tiež dôležitý, vždy primerane dotvorený rám. Majú v sebe niečo magické a strhujúce. Nálady radostné aj smutné, napäté či veselé. Odkaz na veľikána aj na súčasníka. Jedným dychom treba spomenúť aj podporu pedagógov, arteterapeutov. Renatka Frešová a Michal Kralovič veľmi citlivo a jemne vedú svojich klientov, ich ruku. O situáciách, ktoré pri tejto práci vznikajú, by isto mohli rozprávať celé príbehy. Potom príde aukcia. Už tradične sa všetci na ňu tešia. Pred začiatkom si návštevníci prezrú diela, niektoré si vytipujú a potom už len licitujú. Podarí sa im získať ten ich vysnívaný obraz? Aukcia je zážitkom aj vďaka PhDr. Ľuboslavovi Mózovi, teoretikovi a historikovi umenia, umenovedcovi, galeristovi. O každej z prác dokáže povedať ďalšie detaily a súvislosti, ktoré ako správny licitátor aj ocení. Diela si odniesli domov spokojní noví majitelia. Ktovie, z niektorých sa možno už stávajú aj zberatelia týchto neopakovateľných umeleckých diel. Ak ste nestihli vernisáž, určite si nenechajte ujsť výstavu Geniálny Amedeo III. v príjemnom prostredí Vinotéky Regius vo Vajnoroch. Obrazy sú predajné, možno niektorý čaká práve na vás.

Mgr. Patricia Garajová Jarjabková

Ako sme robili radosť sebe a našim priateľom – partnerom medzinárodného projektu

Nejde iba o kultúrne podujatie Urobme radosť sebe a iným. Impulz ho pripravuje už päť rokov v spolupráci s petržalskými školami a organizáciami pracujúcimi s ľuďmi s mentálnym postihnutím a ich priateľmi bez hendikepu, ktorí im týmto spôsobom prejavujú svoju podporu a náklonnosť. Teraz sme sa snažili urobiť »trvácnejšiu radosť« našim priateľom z Talianska, Španielska, Belgicka, Anglicka a Česka počas ich trojdňovej návštevy v Bratislave. Účastníkom projektu podporeného Nadáciou Učiace sa partnerstvá Grundtvig v rámci programu celoživotného vzdelávania sme chceli pripraviť program, ktorý by ich nielen pobavil, ale aj zaujal. Aby sa im pri obraze Slovenska a Bratislavy vybavili hrejivé spomienky na Impulz, jeho klientov a zamestnancov, ktorí im s radosťou pripravili tie najzaujímavejšie workshopy. O príjemnú atmosféru sa postarali aj naši dobrovoľníci. Tradičným obedom sa pokúsili našim priateľom priblížiť domácu slovenskú kuchyňu, čo nebolo najľahšie. Mali nezávideniahodnú úlohu – pripraviť jedlo pre sedemdesiat ľudí! Zvládli to skvele, samozrejme, v závere s neodmysliteľnými medovými rezmi, ktoré sa už stali typickým impulzáckym zákuskom. U všetkých mali u všetkých veľký úspech.

farby života

Každý z účastníkov si na workshopoch mohol vyrobiť svoju sviečku, smaltový šperk, vyrezať a namaľovať kľúčenku v tvare štvorlístka, vyskúšať si svoju šikovnosť v skladaní origami alebo potvrdiť svoje sympatie a náklonnosť k iným – náramkom priateľstva. Na spoločnom batikovanom plátne každá »krajina« výtvarne vyjadrila svoju predstavu o tom, čo nás spája a čo máme všetci spoločné. Obraz dlhý štyri metre je jedným z východísk medzinárodného projektu Make-Able a bude súčasťou júnovej výstavy v Anglicku v Birminghame.

Príjemný deň sme večer slávnostne uzavreli už piatym ročníkom kultúrneho podujatia Urobme radosť sebe a iným, na ktorý prijali pozvanie okrem zástupcov starostu aj poslanci mestskej časti Petržalka a ostatných bratislavských inštitúcií a spolupracujúcich organizácií. Klienti a zamestnanci Impulzu si pre svojich priateľov pripravili hudobno-tanečné divadlo Oslava slnka za hudobného sprievodu troch hudobníkov z občianskeho združenia Zvuky cez ruky. Vystúpenie bolo umocnené premietaním výtvarných prác klientov z jednotlivých fáz slnka počas dňa na plátno a ich ručne farbenými kostýmami. Ich radosť z tanca aj z divadelných šiat sa nedala prehliadnuť. Bola to podmanivo farebná prezentácia hravosti a radosti zo života ľudí, ktorí si svoje »miesto pod slnkom musia obhájiť« možno viac ako iní.

V našom programe vystúpili ako hostia žiaci zo Špeciálnej základnej školy na Žehrianskej ulici, temperamentná folklórno-tanečná skupina Harmatanec a klienti z Domova sociálnych služieb Kampino. Okrem nich prišli svojím vystúpením povzbudiť aj roztľieskavačky z prvého a druhého ročníka Základnej školy na Turnianskej ulici a študenti bratislavského konzervatória.

Na kultúrny program Urobme radosť sebe a iným boli veľmi pozitívne ohlasy nielen zo strany našich zahraničných partnerov, ktorí boli nadšení zo spoločného účinkovania ľudí s postihnutím a bez neho, ale aj širokej verejnosti. Táto podpora je pre nás veľmi dôležitá pri ďalšom napĺňaní nášho hlavného cieľa – inklúzií ľudí s mentálnym postihnutím do spoločnosti. Celý program trojdňovej návštevy našich medzinárodných partnerov projektu Make-Able bol prijatý veľmi pozitívne. Okrem kultúrnych a záujmových podujatí sme absolvovali aj veľmi podnetnú prezentáciu v autistickom centre Andreas, po ktorej účastníci konfrontovali v rámci diskusie svoje osobné skúsenosti a najnovšie výsledky výskumov tejto diagnózy či novú metodiku.

Vďaka vzájomnej medzinárodnej spolupráci partnerských krajín a ich kultúrnej rozmanitosti sa v podstatnej miere obohatí používaná metodika celoživotného vzdelávania dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Jednotliví partneri projektu Make-Able majú možnosť vymieňať si informácie, skúsenosti a poznatky formou vizuálnych produktov, dokumentov a organizovaním workshopov. Ide o prirodzený a efektívny spôsob vzájomného učenia sa, ktoré nám zároveň umožní získanie nových medzinárodných kontaktov.

Mgr. Jana Mareková, riaditeľka PSC Impulz

Reakcia hlavného koordinátora projektu na program návštevy v Bratislave:

No, čo sa dá povedať? Ďalšia úžasná návšteva, ktorú veľmi dobre zorganizovali Jana a Katarína – patrí vám veľká vďaka za to, že sme sa všetci cítili tak dobre. Uplynie veľmi veľa času, než zabudnem na teplo ľudí z Impulzu a entuziazmus vystúpení v kultúrnom dome, na úžasný hotel a na kačacie hody, na návštevu centra autizmu a, samozrejme, na samotnú Bratislavu. Vaša kapustnica a medové rezy by mali byť vyhlásené za kulinárske dedičstvo Impulzu!

Veľká, veľká vďaka!
Tom Jones

farby života

Deň krivých zrkadiel 2012

Bratislava

DKZ 2012 Bratislava

farby života

DKZ 2012 Malacky

farby života

DKZ 2012 Tornaľa

Do akcií k DKZ sa zapojila aj Špeciálna základná škola v Tornaľi (zložka Spojenej školy internátnej). Žiaci troch tried tejto školy ukázali verejnosti svoje výtvarné zručnosti a vytvorili pekné kresby na asfalt farebnými kriedami pred budovou MsÚ. Záujem o ich aktivitu prejavili prednosta MsÚ Mgr. L. Balajty a Ing. M. Helembaiová, vedúca odboru školstva pri MsÚ v Tornaľi. Žiaci si za svoje skrášľovanie ulice vyslúžili ceny a sladkosti.

Deň krivých zrkadiel 2012

DKZ 2012

BRATISLAVA

Ráno to v Bratislave vyzeralo všelijako, obloha bola zamračená a predpoveď počasia neveštila nič dobrého. Tak sme len veľmi dúfali, že nezačne pršať. Na obed už vykuklo slniečko a mohli sme začať. Dobrovoľníci a ďalší naši pomocníci už od jedenástej hodiny pripravovali Hviezdoslavovo námestie na 7. ročník Dňa krivých zrkadiel (DKZ). Posledné organizačné pokyny, posledné zaslané pozvánky ako pripomienka pre médiá (prídu? neprídu?). Úderom štrnástej hodiny sa začal vzrušujúci, úžasný bubnový sprievod ulicami starého mesta. Na čele Campana Batucada a Paťka Garajová Jarjabková, za nimi dobrovoľníci v zelených tričkách s nápismi **Deň krivých zrkadiel a Sme takí istí ako vy. Chceme žiť s vami**, nasledovali sebaobhajcovia, ľudia s mentálnym postihnutím, rodičia, zamestnanci a klienti zariadení sociálnych služieb a ľudia dobrej vôle, ako napríklad Danko Kuhnová z Ministerstva kultúry SR. Ale aj iní. Bubeníci bubnovali, spievalo sa, bola to neskutočne skvelá atmosféra. Osobne som nič podobné ešte nezažila. Šírla sa veľmi pozitívna a veľká energia, ktorá prenikala až do špiku kostí. Slzy sa tísli do očí. My »sprievodníci« sme rozdávali letáčky, zrkadielka, časopisy, pozývali sme ľudí na Hviezdoslavovo námestie. A pri tom sme tancovali. Život na uliciach akoby sa na okamih zastavil, zvedaví ľudia nás sledovali, dokonca sa vykláňali ľudia z okien domov, vybiehali z reštaurácií, z pracovísk. Fotili a točili si nás. Jednoducho nezabudnuteľný zážitok. V duchu mi napadlo, prečo sme sprievod robili prvýkrát až teraz a zároveň, že na budúci rok ho musíme zopakovať a musí byť dlhší (trval cca hodinu, ale ubehlo to veľmi rýchlo). Na záver bubeníci priviedli sprievod späť na Hviezdoslavovo námestie a odštartovali DKZ. Už tradične ho otvorila Paťka a prvé slovo dala starostke MČ Bratislava Staré Mesto Táni Rosovej, ktorá všetkých privítala na domácej pôde. Pani starostka prevzala nad našim podujatím záštitu, ba schválila aj dotáciu na DKZ z Fondu Táni Rosovej 200,- € na nákup a potlač zelených DKZ tričiek. Tie trička bol dobrý nápad, v sprievode, ale i na námestí sme sa odlišovali od »davu«. Mestská časť Bratislava Staré Mesto nám bezplatne prenajala priestory na Hviezdoslavovom námestí a pomohla nám pri organizačnom zabezpečení akcie. Tohtoročné podujatie svojou návštevou poctila i podpredsedníčka Národnej rady SR pani Erika Jurinová, ktorá sa živo zaujímala o ľudí s mentálnym postihnutím a navštívila všetky stánky, v ktorých svoje výrobky predávali zariadenia sociálnych služieb. Prvá viceprimátorka pani Viera Kimerlingová pozdravila účastníkov v mene Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy minulý aj tento rok. Naše združenie už pozná, zúčastnila sa aj slávnostnej konferencie pri príležitosti 25. výročia ZPMP. Nasledovali kultúrne vystúpenia, jedno divadlo striedalo druhé. A každé bolo úplne iné. A každé bolo plné emócií a radosti. Najskôr to bola Sopka z DSS Hestia Pezinok. Príbeh zalúbeného páru prerozprávali

a pretancovali klienti aj zamestnanci, no roztancovali aj prizeraúcich sa. Pokračoval cyklus piesní, hudby a tanca malého hudobnodramatického telesa ZPMP v SR Pozrite sa! a tretie divadelné teleso Stopy snov z DSS Prima Bratislava predviedlo pohľad do zákulisia prípravy divadelného predstavenia o ceste na ostrov. Spolu s nimi sme sa aj my zasnivali a vyskúšali si byť hercami. Bez dobrých ľudí a sponzorov by sme DKZ robili oveľa ťažšie. Takými sú už tradične Ministerstvo kultúry SR a Nadácia Dalkia. O svojich pocitoch, ale aj o tom, prečo podporujú takéto aktivity sa na námestí, sa vyjadrili pani Kuhnová (MK SR) a pán Červenka (Nadácia Dalkia). Generálny riaditeľ Dalkia, a.s., Vincent Barbier pre www.zpmpvsr.sk povedal: »V Dalkii si uvedomujeme našu zodpovednosť zlepšovať kvalitu života našich klientov prostredníctvom služieb, ktoré im poskytujeme. Nikdy však nezabúdame na sociálny a spoločenský rozmer, preto s radosťou opätovne podporujeme Deň krivých zrkadiel. Našou najväčšou odmenou sú usmiate tváre ľudí, ktorým je tento deň určený.« Deň krivých zrkadiel 2012 prezentoval myšlienky integrácie, začleňovania a rúcania predsudkov či stereotypov, čo je jeho hlavným cieľom. Okrem toho však bol výnimočný i tým, že sa niesol v znamení kampane **Nechcem, ale musím**, ktorú naše združenie odštartovalo prvého júna. Jej cieľom je presvedčiť verejnosť, že aj ľudia s mentálnym postihnutím majú právo rozhodovať o svojom živote. A preto na námestí zazneli aj dôležité a vážne posolstvá o ľudských právach, o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, o tom, aké dôležité sú rozhodnutia každého z nás. Paťka vyspovedala nielen hostí, ale aj lvetu Mišovú, Zuzku Stavrovskú a sebaobhajcov Terezku Ráchelovú a Riša Drahovského. Všetky rozhovory boli popretkávané vystúpeniami umelcov. Popri tom všetkom sa odohrávalo trhovisko, ktoré by sa dalo nazvať Farebný svet plný fantázie, umenia a šikovnosti. Množstvo ľudí si okrem programu prezrelo všetky stánky a kúpou výrobkov podporilo toho »svojho« favorita. Kto bol hladný, mohol sa občerstviť v neďalekom altánku, kde kralovala kaviarnička Radnička. A kto bol smädný, zastavil sa pri stanovišti McDonald's, ktorý tradične čapoval džúsy a úplne zdarma! Dalkia pripravila pre deti cukríky a balóniky. Vyvrcholením všetkého bol koncert Zuzky Smatanovej, ktorá roztancovala námestie. Kto tam bol, zažil a kto nie, môže fakt banovať. Nebesia sa nad nami zľutovali, počasie vydržalo, program sa vydaril, nikto sa nezranil. Naše **ĎAKUJEME** patrí Ministerstvu kultúry SR za finančnú dotáciu akcie, Nadácii Dalkia, ktorá sa stala našim **generálnym partnerom** a podporila nás nielen finančne, ale aj ľudsky. Spoznali sme v nich skvelých ľudí, ktorí si našli čas a prišli medzi nás. **ĎAKUJEME** pani starostke Táni Rosovej za záštitu, osobný prístup a finančnú podporu a zamestnanom úradu MČ BA

Staré Mesto za pomoc pri organizačnom zabezpečení a vybavovaní technických záležitostí a mnohých povolení, ktoré s takouto akciou súvisia.

Za materiálnu pomoc **ĎAKUJEME** firmám Koh-i-noor, McDonald's, Klost a Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy za pomoc pri zabezpečení stánkov. Za dohľad nad bezpečnosťou **ĎAKUJEME** Dobrovoľnému hasičskému zboru Bratislava a zdravotnej sestre Bc. Zdenke Lovašovej. Za pomoc pri tvorivých dielnach, maľovaní zrkadielok a pri propagácii Dňa krivých zrkadiel DSS Hestia Pezinok, DSS Kampino Bratislava, DSS Integra Bratislava, Domu Svitania, n.o., DSS Rosa Bratislava, DSS Merema Modra, DSS pre deti a dospelých Sibírka, OZ Inklúzia - Kaviarnička Radnička, ZPMP v Petržalke – PSC Impulz, DSS Prima, n.o. a osobitne Zuzke Kollárikovej, ktorá sa starala o propagáciu DKZ prostredníctvom sociálnych sietí a web stránky a Marošovi Horaničovi za »silné ruky«.

Za vytvorenie úžasnej atmosféry a kultúrneho zážitku **ĎAKUJEME** bubenickému orchestru Campana Batucada, Zuzke Smatanovej a celému jej tímu. Umelci vystúpili bez nároku na odmenu, čo si veľmi, veľmi ceníme. Obrovské **ĎAKUJEME** patrí všetkým dobrovoľníkom (menovite ďakujeme na konci časopisu) a ich koordinátorky Zuzke Homolovej. Bez ich pomoci by to naozaj nebol DKZ. Patria k nemu neodmysliteľne a je v tom určité čaro, pretože prichádzajú aj »skalní« aj nováčikovia. A tento rok prišli i stredoškólači z Gymnázia Ivana Horvátha v Bratislave. Súčasťou DKZ a kampane je aj verejná finančná zbierka (od 1. 6. do 31. 12. 2012), povolená MV SR č. SVS-OVVS3-2012/013496. Dobrovoľníci pomáhali zbierať do pokladničiek. **Ešte stále je však možnosť podporiť aktivity zaslaním finančného príspevku prostredníctvom poštových a bankových poukázok alebo prevodom z účtu darcu, číslo účtu je: 2044883553/0200.** Čistý výnos zbierky bude použitý na vzdelávanie, sociálnu rehabilitáciu a podporu voľno-časových aktivít pre ľudí s mentálnym postihnutím.

Deň krivých zrkadiel v Malackách

Občianske združenie Svitanie ZPMP v spolupráci so Vstúpte, n. o., pripravovalo Deň krivých zrkadiel tak, aby Malačanom nevťieravým a milým spôsobom sprijemnilo 12. jún a prezentovalo láskyplný vzťah ľudí s mentálnym postihnutím k spoluobčanom a k mestu. Vstúpte, n. o. – zariadenie sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím – otvorilo svoje dvere a veľkými farebnými transparentmi od rána pozývalo na návštevu do rehabilitačného strediska, podporovaného byvaním a chránenej dielne. Každého návštevníka domáci s úsmevom privítali a pohostili. Z početnej účasti mali veľkú radosť. Medzi 15. a 17. hodinou OZ Svitanie pripravilo pre Malačanov nevšednú akciu v parku v centre mesta s mottom Spoločne si nakreslíme pekný deň. Po zemi porozkladané veľké kartóny, farby a štetce prilákali hlavne rodičov

Osobne mám veľkú radosť z toho, keď môžem povedať, že celé podujatie moderovala a režírovala »NAŠA« PAŤKA. Do projektu DKZ bola zapojená od začiatku roka, spolu sme riešili starosti a delili sa o radosť až do poslednej chvíle. Ďakujeme Paťka!

Ak by bez sponzorov a dobrovoľníkov bol taký chudobnejší a smutnejší DKZ, tak bez mojich kolegyň Mirky Petrovičovej a Mirky Vávrovej by možno nebol vôbec. Boli to hodiny a hodiny času strávené organizačným zabezpečovaním, logistika, tisícky maličkostí, komunikácia a kontakt s desiatkami ľudí a firiem. A napriek tomu, že už sme zohratý tím a ide nám to výborne, život nám vždy prinesie tie nečakané maličkosti a problémy, ktoré musíme riešiť. Dievčatá, **ĎAKUJEM Vám!** Tak dovidenia o rok!

PhDr. Iveta Mišová

A AKO TO VIDELI INÍ?

Zo včerajšieho sprievodu si nesieme silné zážitky, nielen klienti, ale aj my. Bola to úžasná atmosféra, plná rytmu, energie a sily. Bubnová show nemala konkurenciu. Aj my sme radi, že sme mohli byť jej súčasťou a podieľať sa na takomto veľkolepom vstupe do Dňa krivých zrkadiel.

Aj my vám ĎAKUJEME!!!

S pozdravom kolektív pedagógov zo Sibírky

Vyslovujem vám úprimné poďakovanie a obdiv za včerajší perfektný deň. Ja osobne, naši klienti a prítomní zamestnanci, sme zažili nádherné popoludnie.

Vo večerných správach STV 1 ako posledná informácia bola pekná reportáž z podujatia. Aktuálna, informačne výstižná. Pekný deň. Mgr. Luba Vyberalová

Dievčatá, ahojte, DKZ bol úžasný, tak ako každý rok, zase bol úžasný, dosť vzácných hostí, atmosféra výborná, všetko organizačne klapalo, zvládli ste to výborne, patrí Vám veľká vďaka a pochvala!!! Ešte raz, bolo to super, ďakujem.

PhDr. Stefi Nováková

s deťmi, ktoré si maľovali v spoločnosti členov Svitania. Dostali aj sladkú odmenu a pochvalu. Účel akcie zvýrazňovali rozostavené krivé zrkadlá a vysvetľovali ho letáčky s krivým zrkadielkom a hlbokou myšlienkou, ktoré sa rozdávali všetkým okoloidúcim. Program obohatili aj predaj originálnych výrobkov a vystúpenie klientov Vstúpte, n. o. aj mladších divadelníčok z Mestského centra kultúry v Malackách.

Keď sa aspoň niekoľko Malačanov na chvíľu zastavilo a precítilo silu prezentovaných myšlienok a dobrotu – navonok možno »krivých«, ale zvnútra obdivuhodne rovných a čistých ľudí –, tak Deň krivých zrkadiel mal význam aj v Malackách.

Katarína Hušková

Predsedsníctvo Svitania ZPMP v Malackách

20 rokov Domova sociálnych služieb HESTIA

Domov sociálnych služieb HESTIA, Jesenského 12, 902 01 Pezinok
tel./fax 033/6412070, e-mail: dsshestia@stonline.sk

Domov sociálnych služieb HESTIA Pezinok poskytuje svoje služby 20 ľuďom s mentálnym postihnutím formou denného a týždenného pobytu. Klienti navštevujúci toto zariadenie majú šťastie, že nestratili rodinné zázemie. Rodičia sa rozhodli znášať nepriazeň osudu, akým je narodenie postihnutého dieťaťa a uprednostnili starostlivosť v domácom prostredí. Pomáha im v tom aj naše zariadenie. Rodina však neustále musí prispôbovať svoj životný štýl postihnutému dieťaťu, nehovoriac o zvýšenej finančnej záťaži. Klientom nášho zariadenia nechýba rodičovská láska a citové zázemie. Poskytujeme im odbornú pomoc a starostlivosť, trávenie času v kolektíve, dostávajú nové podnety na svoj rozvoj a sústavne pomaly napredujú aj v dospelom veku.

Zariadenie sociálnych služieb vzniklo v r. 1992. Bolo to obdobie krátko po nežnej revolúcii, keď nastali priaznivejšie a humánnejšie podmienky na rozvoj sociálnych služieb. Humánnejšie v tom, že sa začali otvárať zariadenia s menšou kapacitou, prevládala denná a týždenná forma nad celoročnou. Prvým zriaďovateľom DSS HESTIA bol Okresný úrad Bratislava – vidiek. Iniciátorom vzniku boli rodičia postihnutých detí, pretože v blízkom okolí neexistovali služby, ktoré by zabezpečili starostlivosť o deti v čase, keď sú rodičia v zamestnaní. Pri vzniku organizácia dostala do vienka názov Ústav pre mentálne postihnuté deti s týždenným a denným pobytom. Názov bol výstižný, ale okrem svojej dĺžky obsahoval aj výraz »mentálne postihnutý«, čím traumatizoval predovšetkým rodičov. Preto po roku existencie nasledovala žiadosť o zmenu názvu a od júla 1993 sa začal používať nový názov HESTIA – zariadenie sociálnej starostlivosti. Názov je vypožičaný z antickej mytológie. Hestia bola grécka bohyňa, ochrankyňa domáceho kozubu, požehnania a útočiska pre všetkých.

Od 1. 7. 1996 sa stal zriaďovateľom Krajský úrad v Bratislave. Presunom kompetencií zo štátu na samosprávu od 1. 7. 2002 sa zriaďovateľom stal Bratislavský samosprávny kraj. V súvislosti s požiadavkami legislatívy sa opäť niekoľkokrát menil názov až na súčasný Domov sociálnych služieb HESTIA. V Pezinku je táto organizácia známa pod názvom HESTIA.

Úlohou Hestie je od jej vzniku poskytovať sociálnu starostlivosť a sociálne služby:

- a) odborné
- sociálne poradenstvo,
- pomoc pri sebaobsluhe,
- sociálna rehabilitácia,

- ošetrovateľská starostlivosť (vybrané úkony ako ich vymedzuje Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR),
- pracovná terapia, záujmová činnosť
- iné terapie (napr. muzikoterapia, arteterapia, dramaterapia, canisterapia),
- b) obslužné
- ubytovanie, stravovanie, upratovanie.

Ak navštevuje zariadenie dieťa vo veku povinnej školskej dochádzky, v spolupráci s rodičmi sa zabezpečuje jeho vzdelávanie. Sociálna služba sa poskytuje podľa individuálnych potrieb klientov.

Jednou z našich prvoradých úloh je podieľať sa na začlenení ľudí s mentálnym postihnutím do bežného života. Samozrejmosťou sú vychádzky do mesta, návštevy cukrárni, kaviarní, ale aj nakupovanie v obchodoch. Klienti sa pravidelne zúčastňujú podujatí v Malokarpatskej knižnici a Centre voľného času. Každoročne v decembri vystupujú na podujatí mesta Pezinok venovanom Dňu zdravotne postihnutých ľudí. Od r. 1996 trvajú kontakty so zariadením podobného zamerania Centrum 83 v Mladej Boleslave, partnerskom meste Pezinka. Každé dva roky klienti vystupujú so svojím programom na festivale záujmovo-umeleckej činnosti ľudí s mentálnym postihnutím Slunce svíti všem.

DSS HESTIA spolupracuje so základnými a strednými školami v regióne (gymnázia v Pezinku a Modre, Obchodná akadémia Pezinok, Stredná odborná škola Pezinok, Pedagogická a kultúrna akadémia v Modre, študenti a študentky odboru vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť tu vykonávajú aj priebežnú odbornú prax).

V posledných rokoch sa – vzhľadom na to, že z detí sa stali dospelí ľudia – väčšia pozornosť kladie na pracovnú terapiu. Vo vedľajšej budove bolo zriadené Stredisko pracovnej činnosti, kde sa klienti učia vykonávať zmysluplnú prácu v podmienkach zariadenia, nacvičujú nové pracovné zručnosti a vytvárajú malé darčeky. Služby klientom poskytuje 17 zamestnancov v profesiách špeciálny pedagóg, sociálny pracovník, sociálny terapeut, pracovný terapeut, sestra, opatrovateľka a prevádzkový zamestnanec.

DSS HESTIA dostala za svoju dlhoročnú prácu v prospech ľudí s mentálnym postihnutím, cenu primátora mesta Pezinok a pamätnú plaketu. Gratulujeme! RC ZPMP v SR

NECHCEM, ALE MUSÍM!

ZPMP v SR odštartovalo 1. júna KAMPAŇ, ktorou chce presvedčiť verejnosť, že aj ľudia s mentálnym postihnutím majú právo rozhodovať o svojom živote.

Súčasná legislatíva v Slovenskej republike umožňuje vo zvýšenej miere pozbaviť spôsobilosti na právne úkony mnoho dospelých ľudí, aj ľudí s mentálnym postihnutím.

I keď často používaným argumentom je ochrana týchto ľudí voči rôznym ohrozujúcim situáciám, v reálnom živote to znamená, že bývajú vylučovaní z akéhokoľvek rozhodovania o svojich záležitostiach, ba dokonca zo života v spoločnosti. Ľudia pozbavení spôsobilosti na právne úkony nemôžu rozhodovať o tom, kde a s kým budú žiť, kam pôjdu, čo môžu a čo nemôžu robiť, ich súkromie býva narušené. Nemajú právo sa rozhodnúť v celkom bežných veciach a už vôbec nemôžu hovoriť do dôležitejších rozhodnutí. Nemôžu nakladať so svojím majetkom, nemôžu voľiť, nemôžu uzatvoriť manželstvo... Ba dokonca nemôžu ísť do obchodu kúpiť si obyčajný rožok, lebo aj to je právny úkon.

Prečo im odopierame právo slobodne sa rozhodnúť?

Prečo im odopierame právo na podporu pri rozhodovaní? Veď ani my ostatní sa nerozhodujeme o všetkom sami, tiež máme okolo seba ľudí, s ktorými sa pri svojich rozhodnutiach radíme.

Prečo to nedovolíme im?

Súčasťou reformy opatrovníctva, ktorú ZPMP v SR iniciovalo, je aj návrh na zrušenie inštitútu úplného pozbavenia spôsobilosti na právne úkony. Tento návrh zaistí naplnenie textu Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý Slovenská republika ratifikovala v roku 2010. Slovenská republika musí urobiť vhodné opatrenia, aby zabezpečila ľuďom s mentálnym postihnutím prístup k podpore potrebnej pri uplatňovaní ich spôsobilosti na právne úkony. Každý občas potrebujeme podporu. Nie opateru! Chcete vedieť viac?

Dozviete sa na stránke www.nechcemalemusim.sk

Partneri kampane:

Nadácia Dalkia, Istropolitana Ogilvy, Leon productions.

Mediálni partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Rádio Expres, Zoznam.sk, Topky.sk, Ozene.sk, Pravda.sk, Zdravie.sk.

Kontaktné osoby:

Mgr. Patricia Garajová Jarjabková,
0905 652 110, kuknuta@gmail.com

JUDr. Zuzana Stavrovská,
0907 316 532, zuzana@stavrovska.sk

PhDr. Iveta Mišová,
0905 709 557, 02 63814968, misova@zpmpvsvr.sk

Kampaň mojimi očami

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím opäť rozbieha kampaň! Veľmi sa tomu teším! Myslím si, že je to potrebné, keď chceme niečo dôležité povedať ľuďom okolo. Zvyčajne nemajú čas všimnúť si a premýšľať o iných veciach: – dajte pokoj, mám dosť svojich starostí!

ZPMP chce upozorniť na to, že mnohí ľudia s mentálnym postihnutím sa nemôžu rozhodovať sami za seba. Chce, aby sa Dohovor OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím aj u nás uplatňoval v bežnom živote, tak ako aj v iných krajinách. A jedna z tých dôležitých správ je, že sú ľudia, ktorí nemajú možnosť rozhodnúť sami za seba.

Oholím sa, nechám si bradu? – Oholím ťa, nevymýšľaj! Dala by som si pizzu! – Dnes budeme mať žemľovku! Chcem si obliecť rifle. – Vybrala som ti sukňu!

A podobne... a podobne... a podobne...

Nerozhodujú o tom, čo budú robiť, ako budú dovolenkovať, nemôžu si rozhodovať o svojich peniazoch, o stretnutiach s kamarátmi, s možnými láskami, lebo všetko za nich riešia ich opatrovníci. Ako urobiť dobrú kampaň? Ako povedať ľuďom, že je tu združenie, ktoré pomáha ľuďom s mentálnym postihnutím a chce, aby sa táto vec zmenila!? Aby ľudia s mentálnym postihnutím mohli mať, tak ako sa to deje v iných krajinách, podporované rozhodovanie?

Mám kamarátov. Kamaráti sú v živote človeka vždy veľmi dôležití. Možno aj najdôležitejší. Lebo keď potrebuješ, pomôžu. Sú akoby očkom na retiazke, ktorá vznikne, aby pomohla dobrej veci. Títo kamaráti pracujú v reklamnej agentúre. Volá sa Istropolitana Ogilvy. Sú tam veľmi šikovní tvorcovia, ktorí vymýšľajú reklamy. Reklamy na všetko možné aj nemožné. Keď som tam zatelefonovala a musím sa priznať, trochu som sa bála, či budú mať na nás čas

a silu, Ferko Toman povedal, že radi pomôžu! Hurá! To sú veľkorysí kamaráti! A tak sa dali dokopy tieto hlavy: Michal Moravec, Vlado Janček, Braňo Bezák, Peťo Darovec a Zuzka Belková, vytvorili ďalšie očka na reťazi a vymysleli skvelý nápad.

Celú kampaň nazvali NECHCEMALEMUSIM.

Ukázali nám návrh plagátov. Veľmi sa nám páčil.

– Ale veď ja toho chlapca poznám! – povedala som, keď som si plagát lepšie pozrela! Z plagátu sa na mňa usmieval príjemný muž. Kde som ho len videla? Určite ho poznám osobne! Musím si spomenúť odkiaľ. Jasné! To je predseda Lacko z DSS Slatinka, z Lučenca. Nakrúcali sme o ňom reláciu Cesty. Ako bývajú v podporovanom bývaní aj s priateľkou Miňou a mnohými ďalšími kamarátmi. Jasné! Ďalší kamaráti do nášho reťazenia!

A rozbehlo sa dobrodružstvo!

Zavoláme ho na nakrúcanie televízneho spotu! Len či príde, či docestuje z Lučenca kvôli nám? Prišiel! Aj s Deniskou, Jarkou, Marcelom. Nakrúcali sme v ateliéri u fotografa Jakuba Klíma. To je svetoznámy fotograf! Kamarátsky nám ho požičal. A prišli ďalší kamaráti, kameraman Janko Meliš, režisér Mario Homolka, technik a zvukár Peter Toman. V štúdiu potom zvuk upravil a vyčistili ďalší kamaráti Marek Lacena a Dušan Kozák.

Spot nakrúcal ešte jeden herec. Michal z DSS Lipského v Bratislave. Michal prišiel popoludní a urobil druhú verziu. Reklamná agentúra vždy vyberá z dvoch alternatív, aby mali istotu. A tak máme dve verzie, ktoré sú každá veľmi zaujímavá a každá má v sebe dačo iné. Veď posúďte sami. Pozrite sa na web, na Facebook a povedzte to aj iným. A keď tam aj dačo sami doplníte, budete mať pocit, že ste tiež súčasťou tej silnej a stále sa predlžujúcej reťaze kamarátov, ktorí pomáhajú dobrej veci.

Mgr. Patricia Garajová Jarjabková

NIEKOĽKO POZNÁMOK K ČLÁNKU IVETY MIŠOVEJ V INFORMÁCIÁCH 5-6/2011

S prekvapením i s radosťou som prijala novoročný darček vo forme nášho časopisu. Musím konštatovať, že úroveň Informácií i prílohy To sme my sa zvyšuje. So záujmom som oboje prečítala od začiatku do konca.

Potešili ma i správy z miestnych organizácií, ktoré konečne vybočili zo zaužívaného klišé výletov, zájazdov a vianočných večierkov, ale ponúkli zaujímavý a inšpirujúci obraz činností, ktoré sa dnes na regionálnych ZPMP uskutočňujú.

Dlhý a vyčerpávajúci lvetin článok ma naplnil zadostučinením – toto všetko sme zvládli my, rodičia, bez podpory a príkazov »zhora«, bez manuálov, často bez skúseností s verejnoprospešnou prácou, ale najmä bez peňazí. A nie je toho málo a nie sú to žiadne aktivity na vyplnenie voľného času – čím nechcem povedať, že by toto nebola záslužná a prospešná činnosť.

Skutočne často počuť z úst mnohých členov, že za dvadsať rokov sa pre naše deti a naše rodiny nič nezmenilo. Ja sama sa tak niekedy v zúfalstve vyjadrujem, lebo dobre vidím a viem, že to, čo sa podarilo zmeniť, nepochádza z pochopenia a podpory vládnych ani verejných orgánov, ale len z úsilia členov výborov ZPMP, republikovej centrály a predsedníctva. A za týmito orgánmi ZPMP stoja konkrétni ľudia, matky a otcovia detí s postihnutím, ktorí zápasia s takými istými problémami, ako ostatní občania, pričom na dôvažok majú ešte svoj rodinný »radostný« križ. A títo obetaví a pracovití ľudia často na úkor vlastnej rodiny a na úkor času, ktorý by chceli a mali venovať svojim deťom, bojujú za všetky naše deti, za všetky naše rodiny. Kto z nás si uvedomuje, že títo ľudia nemajú neobmedzenú kapacitu zdravia a života a že bez nich by to asi nešlo – rozhodne nie tak, ako teraz. Kto z nás sa v duchu spýtal, či tá všetka obetavosť, námaha, štúdium, cestovanie, vyhľadávanie kontaktov, spracovávanie projektov, ich realizácia, sklamanie z neúspechu je aj dostatočne materiálne ohodnotená? Myslím, že väčšina z nás vie, že nie je.

Prečo teda som ešte nikdy nečítala v našom časopise, ani nepočula na stretnutiach a seminároch vyjadrenie vďaka a podpory našim členom predsedníctva, výborov či republikovej centrály? Namiesto toho často počúvam nespravodlivú a neoprávnenú kritiku roboty, ktorú by asi nik z nás nechcel s takým nasadením robiť.

Skúsme si dať na tento rok predsavzatie, že zabudneme na svoju tradičnú nepravnosť a namiesto slov odsúdenia ponúkneme spomínaným mužom i ženám slová vďaka a podpory.

Elena Kopalová

POBYTY, POBYTY A ZASA POBYTY...

Čas letných dovolení v združeniach na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím znamená obdobie, keď sa konajú rôzne rekondično-integračné pobyty. Keď hovoríme rôzne, máme na mysli pobyty rodičov s deťmi, pobyty pre imobilných ľudí, zmiešané pobyty, keď sa spoja rôzne ZPMP a idú na spoločný pobyt, pobyty dospelých ľudí s mentálnym postihnutím s rovesníkmi, pobyty na Slovensku, ale aj pobyty pri mori, krátkodobé na 4-5 dní, ale aj 8-10 dňové, pobyty s odborným programom, ale aj relaxačné. To všetko a ešte snáď veľa iných vecí sa skrýva pod zjednodušeným pojmom »pobyty«. Ak na pobyt príspeje MPSVR SR dotáciou, ide o podporu rekondičných aktivít. Dotáciu na podporu rekondičných aktivít možno poskytnúť na také rekondičné aktivity, ktoré sú zamerané na podporu **samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím** (§ 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a **vykonávané mimo prirodzeného domáceho prostredia tejto fyzickej osoby...**

Čo to znamená pre naše aktivity? O dotáciu (na pobyty) sa môže občianske združenie uchádzať pre osoby s mentálnym postihnutím s preukazom ZŤP v tom prípade, ak sú natoľko samostatné, že nepotrebujú sprievodcu, pretože

nemajú naňho nárok (čo vyplýva už zo samotného preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím). Potom máme skupinu osôb, ktoré majú preukazy ZŤP – S, čo dáva nárok na sprievodcu a znamená, že občianske združenie môže požiadať o dotáciu na osobu so sprievodcom. Podanie projektu však neznamená, že bude kladne posúdený. O tom rozhoduje komisia a kritériá sú stanovené vyhláškou MPSVR SR (<http://www.employment.gov.sk/poskytovanie-dotacii.html>).

A teraz troška z histórie. Letné pobyty sa pravidelne organizujú v združení už od »nežnej revolúcie«. Ak by sme mali byť presnejší, tak prvé pobyty ako také začal robiť pre deti s Downovým syndrómom doc. MUDr. Jozef Černay, CSc. ešte za socializmu. Na to nadviazalo ZPMP najskôr rekondično-rehabilitačnými pobytmi pre rodiny a pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím bez rodičov, neskôr ich ministerstvo definovalo ako rekondično-integračné pobyty až dnes sú to rekondičné aktivity. Najmä niektorí starší členovia združenia možno nostalgicky spomínajú na časy, keď sa Republiková centrála (RC) menila na cestovnú kanceláriu (alebo CK RC?) a v istom období organizovala naraz aj desať rôznych pobytov (napr. sedem pre rodiny, tri pre ľudí s mentálnym postihnutím). Osobne som sa na niektorých pobytov pre rodičov zúčastnila a mnohé som navštívila v rámci odborného programu, keď sme pre účastníkov robili prednášky. Išlo o pobyty s odborným zameraním s celoslovenskou účasťou. Odborné programy boli zamerané

na rozvoj tvorivosti, športové aktivity, turistiku, tvorivé dielne. Večery patrili diskusným klubom, výmene informácií medzi rodinami a stretnutiam s odborníkmi na rôzne témy z oblasti sociálnych vecí, psychológie a podobne. Ich výhodou bolo, že sa na týždeň stretli ľudia z rôznych končín Slovenska a vymieňali si svoje názory a skúsenosti. A určite to bolo fajn. Cieľ týchto pobytov sa líšil od pobytov pre »dospelákov«, ktoré boli a sú zamerané na podporu samostatnosti, osobnostný rozvoj, rozvoj schopností a zručností, ale aj vzájomnej komunikácie a spoznania sveta rovesníkov. Pomáhajú búrať predsudky a bariéry v ich vzájomnej komunikácii. Nezanedbateľným prvkom je odľahčenie rodiny, aj keď len na týždeň.

Kam sme sa dostali? Svet okolo nás sa neustále vyvíja a mení, a tak je to aj v našom združení. Pobyty pre rodiny postupne začali robiť miestne ZPMP, napr. minulý rok podľa výročných správ zrealizovalo pobyty 15 združení, niektoré sami, iné sa spojili. A to je ten správny smer. Pobyty pre rodiny sú komunitnou aktivitou, avšak neznamená to, že by sa jednotlivé organizácie nemohli dohodnúť a urobiť pobyt na spoločnom mieste. Zmenila sa finančná situácia, aj dotačný systém MPSVR SR. Bolo treba prijať rozhodnutie, akým smerom sa vydať. Viedli sa diskusie na úrovni Predsedníctva ZPMP v SR aj na úrovni Rady predsedov, Valného zhromaždenia a samozrejme aj pri pravidelnom strategickom plánovaní aktivít. Vývoj ovplyvňoval aj fakt, že postupne boli dotácie nižšie a nižšie, pričom ceny

ubytovania, cestovného, stravného a pod. neustále rástli. Kým v roku 2001 bola dotácia v prepočte 30000,- € (a to si predstavte ceny v zariadeniach vtedy a teraz), v roku 2012 to má byť podľa web stránky ministerstva 5000,- € (v čase uzávierky časopisu zmluvu zatiaľ podpísanú nemáme). Dotácia na pobyty klesla o vyše 83 %, počet zamestnancov Republikovej centrály sa postupne znížil o polovicu. Nebolo možné udržať rovnaký stav. Matematika nepustí. Preto sme museli radikálne obmedziť počet pobytov, každý rok menej, až sme sa dostali do stavu, že v roku 2012 bude len jeden pobyt. K zníženiu počtu pobytov dochádzalo postupne. Napriek tomu, že si združenia robili už svoje vlastné pobyty, na základe požiadavky/nátlaku niektorých predsedníčok miestnych ZPMP sme pred dvoma rokmi opäť ponúkli aj pobyt pre rodiny, dokonca aj pre ľudí, ktorí sú imobilní. Ale už za nových podmienok (ako je spomenuté v úvode článku – dotácia je len na 1 osobu a sprievod, len ak má ZŤP-S), čo v praxi znamenalo oveľa vyššie náklady, než pred rokmi, keď sa dotácia mohla poskytnúť aj rodinným príslušníkom. Ale tie časy už skončili. Finančná kríza je aj v sociálnej oblasti a cítime ju na každom kroku. Ako to dopadlo? Nemohli sme pobyt naplniť pre nezaujímavosť rodín napriek tomu, že sme zabezpečili bezbariérové zariadenie, pripravili program, na pobyt išli psychologička a sociálna pracovníčka a dve dobrovoľníčky. Aj to bola realita. Na druhej strane bol a je veľký záujem o pobyty pre samých dospelých

ľudí s mentálnym postihnutím. Nie sú to len sebaobhajcovia, sú to ľudia z rôznych kútov Slovenska, každý je iný, jedinečný.

Prečo chceme pre nich robiť pobyt? Pretože takýto pobyt nerobí NIKTO, ani jedno miestne združenie. Je odborný, špecifický svojím obsahom a zámerom a jeho veľkosť a zmysel je – okrem už spomenutého – aj to, že sa na ňom zúčastňujú okrem zopár stálych dobrovoľníkov vždy noví a noví študenti, vekovo bližší sebaobhajcom. Je to mládež, ktorá bude zodpovedná za to, ako bude naša spoločnosť vyzeráť o pár rokov. Ak dnes dostávajú šancu a príležitosť spoznať rovesníkov s mentálnym postihnutím, verte, nie je nič lepšie na svete, ako zničiť predsudky, ktoré do nich možno kedysi niekto vštepil. A to je už len krôčik k možno snáď lepšiemu svetu. Myslíte si, že teraz snívam? Možno áno, ale skúsenosti z posledných rokov mi dávajú za pravdu. Tí dobrovoľníci, ktorí boli na pobytoch s »našími mladými«, zmenili svoje postoje a znovu a znovu sa opakuje, akí sú milo prekvapení tým, čo dokážu. Prešli dve desaťročia a ja píšem obhajobu pobytov pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Ani sa mi nechce veriť, že to musím urobiť. Ale nedá mi inak. Prečo? Pretože sa cítíme na RC ZPMP v SR v tomto smere nepochopené, i keď máme podporu Predsedníctva, i keď bol všeobecný súhlas na úrovni celého Slovenska. Pretože napriek tomu, že sme už diskusie dávno uzavreli a situácia je taká, aká je, našli sa v jednom ZPMP členovia, ktorí nekriticky zhodnotili situáciu. Alebo ju zhodnotili len zo svojho úzkeho pohľadu.

Vytýkajú nám, že nerobíme pobyty pre rodičov s deťmi. K tomu som už argumentovala vyššie. Neodpustím si však poznámku, koľko detí máme v ZPMP? Myslíme deťmi dospelých ľudí s mentálnym postihnutím? Pre nich pobyt ponúkame, bohužiaľ, kvôli financiám len jeden. Nevylučujeme nikoho zo ZPMP, aj keď určitá miera samostatnosti je podmienkou, čo snáď ale pochopí každý súdny človek. Uznávame argumenty, že aj iní majú právo stretávať sa, získavať nových priateľov, lásky a nové skúsenosti. Áno, áno, to je to pravé. Ale myslíte si milí rodičia, že sa to dá pod vašimi ochrannými krídlami? Dovolíte im naozaj tú lásku, ak si ju nájdu? A čo ďalej? Súhlasím s názorom, že v združení máme takých, ktorí nie sú schopní absolvovať tento druh pobytov. A som presvedčená, že toto je parketa miestnych združení, venovať sa im. Tak, ako to dokázalo minulý rok tých 15 ZPMP, tak ako to dokonca robí aj práve to miestne ZPMP, ktoré hodnotí a kritizuje našu prácu.

Čo dodať záverom? V minulom roku sme spracovali nový strategický plán smerovania ZPMP v SR na päť rokov. Obsahuje veľa dôležitých oblastí. Prioritami našej práce sú obhajoba práv a záujmov a sebaobhajoba (kam patrí aj legislatíva), poskytovanie sociálnych služieb (vrátane špecializovaného poradenstva), vzdelávanie (s dôrazom na celoživotné vzdelávanie), public relations – práca s médiami a inštitucionálny rozvoj. V decembri sme sa stretli aj s predsedami združení a diskutovali sme o úlohách Republikovej centrály a úlohách miestnych ZPMP.

V čom je špecifickosť každého z nich, v čom nachádzame prienik a čo môže robiť iba každý z nás samostatne. Čo sme robili v roku 2011, sa dozvieme aj z výročnej správy na <http://www.zpmpvsr.sk/dokum/vyrocka2011.pdf>. Prečo o tom píšem? Pretože ak je niekto presvedčený, že to, čo ponúkame, je málo, musí si tú výročnú správu prečítať. Koľko projektov, aktivít zrealizovali tri odborné pracovníčky a jedna administratívna. Rolu RC vnímame ako nositeľa zmien, reforiem, vyjednávача na najvyšších úrovniach, realizátora inovatívnych projektov, vydavateľa odborných publikácií a časopisov, teda subjektu, ktorý sa snaží zmeniť myslenie spoločnosti a jej predsudky. V tom sa líšime od miestnych ZPMP a to ponúkame. Ponúkame spoluprácu na Dni krivých zrkadiel, na Výtvarnom salóne, na kampaniach, ktoré sú nesmierne dôležité. Miestne združenia majú svoju nezastupiteľnú rolu priamo v komunite, v pomoci konkrétnym ľuďom, konkrétnym rodinám (a mnohé to robia fantasticky). Ak to však niekto nebude chcieť pochopiť, má na to právo. Každý má právo na svoj názor. My to však vidíme takto. Naša práca nie je poľutovaniahodná, ale veľmi, veľmi ťažká, môžete mi veriť.

PhDr. Iveta Mišová, riaditeľka

LIEČBA POHYBOM V DSS SIBÍRKA S PODPOROU PRÍSTROJA THERA VITAL

Túžba po pohybe je prirodzená pre každého zdravého jedinca a prejavuje sa hneď po narodení. U ľudí s viacnásobným postihnutím je často nemožné rozvinúť túto vrodennú potrebu pohybu. Dlhodobá imobilizácia spôsobuje znižovanie svalovej sily, atrofiu svalov, zmenšenie rozsahu pohyblivosti v kĺboch, skracovanie šliach, čo vedie ku vzniku kontraktúr a celkovému chybnému držaniu tela. Z preventívneho hľadiska je pre ľudí s viacnásobným postihnutím potrebná sústavná celoživotná rehabilitácia (fyzioterapie).

Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých Sibírka v Bratislave poskytuje sociálne služby občanom s prevahou diagnózy DMO (detská mozgová obrna), spastické formy, ktorí sú odkázaní na pomoc druhej osoby a imobilizovaní. Na zlepšenie kvality ich života sa využívajú rôzne typy invalidných vozíkov a rehabilitačných pomôcok. Jedným z podporných prístrojov, ktoré môžu fyzioterapeuti využívať, je Thera Vital. Toto prístrojové zariadenie má široké uplatnenie hlavne u ľudí odkázaných na invalidný vozík. Umožňuje precvičiť zhruba 80 % svalov, zvýšiť svalovú silu, rozsah pohybu, zlepšiť kondíciu aj celkový rozvoj pohybu a slúži na udržanie alebo zlepšenie dosiahnutej tréningovej úrovne. Medzi významné efekty pravidelného cvičenia na prístroji Thera Vital patrí:

- aktivácia metabolizmu,
 - posilnenie svalov,
 - zlepšenie kardiovaskulárneho systému,
 - uvoľnenie dopamínu,
 - zníženie bolesti,
 - zlepšenie mobility (menej krčv, kontraktúr).
- Prístroj má tiež široké uplatnenie v medicínskych oblastiach, ako ortopédia, neurológia alebo geriatra. Cvičenia na prístroji sa indikujú pri:
- liečbe neurologických, neuromuskulárnych ochorení,
 - skleróze multiplex,
 - apoplexií,
 - hemiplégii, paraplégii, tetraplégii,
 - Parkinsonovom ochorení,
 - kraniocerebrálnych úrazoch,
 - svalových ochoreniach.

Thera Vital sa nachádza v Sibírke od novembra 2011 a v súčasnosti aktívne využíva tento prístroj 20 klientov, z toho 15 klientov využíva cvičenie na rozvoj pohyblivosti

dolných končatín, štyria na rozvoj horných aj dolných končatín a jeden len horných končatín. Za obdobie, odkedy využívame prístroj pri fyzioterapii, môžeme percentuálne vyhodnotiť zlepšenie aktivity klientov, a to sa pohybuje v rozmedzí 1 % – 67 %. Závisí to od diagnózy, veľkosti poškodenia, typu cvičenia a momentálneho psychického rozpoloženia klienta. Cvičenie na prístroji Thera Vital pomáha našim klientom rozvíjať koordináciu dolných končatín, pohyb vpred – vzad a zvyšovanie odporu, otáčok a regulácie času ovplyvňuje svalovú silu klienta. Pri horných končatinách zase napomáha rozvoj svalovej sily, cielený pohyb (napr. snaha udržať sa pri cvičení v pásme zeleného smajlíka) a zlepšenie rozsahu pohyblivosti v kĺboch. Výhodou je, že klienti môžu cvičiť priamo na invalidnom vozíku. Tí klienti, ktorí netolerujú túto polohu, môžu využiť cvičenie v závesnom aparáte alebo cvičia v ľahu na žinenke. Variabilita cvičenia je možná. Pre úspech cvičenia je nutný aktívny prístup klientov a fyzioterapeutov k systémovému využívaniu podporných rehabilitačných možností na rozvoj pohyblivosti. Klientovi umožňuje podporné cvičenie Thera Vitalom rozvoj motoriky, posun vpred – vzad, rozvoj samostatnosti, samostatný presun na invalidnom vozíku a rozvoj manuálnych zručností. Fyzioterapeutovi umožňuje bio-feedback kontrolu aktívnej práce, aktivity pravej a ľavej strany tela. Počas cvičenia je možnosť facilitácie a korigovania pohybu, aby bol pohyb vykonaný vo fyziologickom postavení.

Mgr. Marta Guldanová, koordinátor fyzioterapie

centrála informuje

POSÚVAME SEBAOBHAJOVANIE ĎALEJ

Už je to pomaly 9 rokov, čo republiková centrála ZPMP v SR začala rozvíjať myšlienku sebaobhajovania na Slovensku. Za tento čas vznikli, no i zanikli viaceré skupiny sebaobhajcov. Začali i skončili viaceré projekty na podporu hnutia sebaobhajcov na Slovensku. Získali i stratili sme podporu zo strany niektorých z našich partnerov. Stretli sme sa s názormi, že sebaobhajovanie je super, no bolo i veľa takých, ktoré hovorili opak. Začiatkom roku 2011 sme pocítili, že nám veľmi chýba inšpirácia. Impulz »ako ďalej«. Chceli sme sa s niekým porozprávať, poradiť, ale nebolo s kým... Vtedy sme sa rozhodli, že skúsime kontaktovať partnerské organizácie z Poľska, Maďarska a Česka, s ktorými sme v roku 2004 realizovali projekt Sebaobhajovanie ako cesta k integrácii. Odozva bola pozitívna a rovnako kladná bola i odpoveď z Višegrádskeho fondu, kam sme poslali žiadosť o spoločný projekt. Koncom roku 2011 sme tak začali realizovať projekt s názvom Moving Forward – The Self advocacy movement in V4 countries (Posúvame sa ďalej – sebaobhajovanie v krajinách V4). Hlavný cieľom projektu je rozvíjať sebaobhajovanie prostredníctvom posilnenia odborných kompetencií asistentov, ktorí pracujú so skupinami sebaobhajcov na Slovensku, v Maďarsku, Poľsku a Česku. Jednoducho povedané, vytvoriť priestor na stretnutia ľudí, ktorí pracujú so skupinami sebaobhajcov a umožniť im podeliť sa o skúsenosti, o to najlepšie, čo sa im v práci podarilo, i o problémy, ktorým čelia. Takýmto priestorom sa od začiatku realizácie projektu stali mestá Bratislava, Praha a Budapešť. Na jeseň nás čaká ešte posledný workshop vo Varšave, ktorým uzavrieme výmenu skúseností a zároveň prípravu brožúry. Chceli sme totiž, aby z výstupov projektu mohli čerpať i ďalší ľudia, ktorí sa o sebaobhajovanie zaujímajú.

V elektronickej verzii tak bude po skončení projektu (zima 2012) na našej webovej stránke www.zpmpvrs.sk dostupná brožúra, ktorá predstaví modely sebaobhajovania v každej zo zapojených krajín a zaujímavé aktivity, metódy a techniky, ktoré pri práci so skupinou sebaobhajcov používame. Určite sa v nej dočítate o tom, ako fungujú skupiny sebaobhajcov v jednotlivých krajinách V4, akú rolu má asistent skupiny, ako podporujeme sebaobhajcov k preberaniu zodpovednosti, akým spôsobom im »dávujeme« zložitú tému ľudských práv. Tém, ktoré sme zatiaľ na workshopoch s partnermi projektu otvorili, je však oveľa viac...

Projekt sa posunul do druhej polovice a musíme konštatovať, že nám zatiaľ dáva všetko to, čo nám na jeho začiatku chýbalo – kontakty, inšpirácie, priateľov, ktorí sebaobhajovaniu veria. Tak nám držte palce. Alebo ešte lepšie – staňte sa aj vy živou súčasťou hnutia sebaobhajcov na Slovensku!

Mgr. Miroslava Vávrová

Projekt Moving Forward – The Self advocacy movement in V4 countries je podporený Medzinárodným Višegrádskeým fondom.

-
- Visegrad Fund
-

MOJE ROZHODNUTIE, MOJA ZODPOVEDNOSŤ

Naše združenie sa už niekoľko rokov venuje organizovaniu pravidelných skupinových stretnutí pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Cieľom týchto stretnutí je umožniť im lepšie spoznať seba samého, svoje silné i slabšie stránky, podporiť ich v preberaní zodpovednosti za svoj vlastný život, pomôcť im s riešením problémov a ťažkostí. V interakcii so skupinou sa účastník ocitá v rôznych sociálnych situáciách, ktoré sa učí riešiť. Rozvíjajú sa jeho životné zručnosti. Tieto stretnutia nazývame sebaobhajovaním, ich účastníkov sebaobhajcami.

Vždy v lete organizujeme týždňové pobyty pre ľudí s mentálnym postihnutím z celého Slovenska. Zúčastňujú sa ich aj naši sebaobhajcovia. Počas takéhoto pobytu sú diskusie, aktivity i rozvoj zručností intenzívnejšie, čo účastníci aj ich rodiny veľmi pozitívne hodnotia. Niekoľkoročná pozitívna spätná väzba náš minulý rok inšpirovala k hľadaniu ďalších príležitostí na intenzívnejšie stretnutia so sebaobhajcami. Hľadanie sme koncom roku 2011 pretavili do projektu Moje rozhodnutie, moja zodpovednosť. Projekt získal podporu z projektu BUS, ktorý organizuje Nadácia pre deti Slovenska a tiež podporu z programu Pomôžme dobrú rásť, ktorý vyhlásil slovenský europoslanec Miroslav Mikolášik. A tak sme sa pustili do jeho realizácie.

Vzdelávací víkendový pobyt pre sebaobhajcov sme naplánovali na koniec apríla. Ako tému sme si zvolili zodpovednosť. Mnohí sebaobhajcovia už vedia, že majú právo na vlastné rozhodnutie. Chceme však, aby si boli vedomí i faktu, že každé rozhodnutie so sebou prináša istý následok, súbor povinností. Že k rozhodovaniu je potrebné pristupovať zodpovedne. A že zodpovednosť nesúvisí len s malým, súkromným svetom jednotlivca, ale je i záležitosťou celospoločenskou...

Zodpovednosť ako taká je však široká téma, ktorú sme potrebovali zúžiť. Zamerali sme sa preto na štyri hlavné témy: zodpovednosť za miesto, kde žijem; zodpovednosť za svoje zdravie;

zodpovednosť za prírodu okolo nás; finančná zodpovednosť. Ku každej téme sme si pripravili pestrú škálu aktivít – diskusných, pohybových, zážitkových. Dôležitým edukačným momentom bolo i prostredie – víkendový pobyt sa konal na chate, kde sme si sami pripravovali jedlo a starali sa o všetko potrebné. Táto skúsenosť sebaobhajcov veľmi povzbudila a dodala im sebavedomie. Výstupom z projektu je šesť krátkych videofilmov, v ktorých sme zachytili názory sebaobhajcov na rôzne odtienky zodpovednosti. Nájdete ich na našej webovej stránke www.sebaobhajovanie.sk. Videá chceme ďalej šíriť, aby sa aj v myšliach ďalších ľudí pevne zakorenili, že ľudia s mentálnym postihnutím môžu – a hlavne chcú – niesť zodpovednosť za svoj život.

Mgr. Miroslava Vávrová

CESTA K CELOŽIVOTNÉMU VZDELÁVANIU DOSPELÝCH ĽUDÍ S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

Téma celoživotného vzdelávania pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím je na Slovensku tak trochu tabu. Nehovorí sa o tom. Systematicky sa nerozvíja. Ponuka vzdelávacích a tréningových programov pre dospelých

ľudí s mentálnym postihnutím je žalostne malá. Pri svojej práci sme sa dokonca už stretli aj s názorom, že je to predsa zbytočné. Zbytočné? Pre skupinu, ktorá potrebuje celoživotnú podporu a tréning, aby nestratila už nadobudnuté zručnosti a vedomosti? Nuž, nebolo to prvý, a asi ani posledný názor z negatívnej série. Ani táto »ľahostajno-negatívna« nálada v našej krajine nás však neodradza od toho, aby sme to skúšali ďalej. Pripomienkujeme, diskutujeme, presadzujeme. A veríme, že to malé semienko, ktoré sme zasiali, raz vyklíči do fungujúceho a komplexného systému celoživotného vzdelávania aj pre »našich«.

Ako vždy, keď sa na Slovensku niečo »nedá«, čerpáme motiváciu a inšpiráciu zo zahraničia. V roku 2011 sme sa stali partnermi projektu Vytváranie ciest k celoživotnému vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím, ktorého koordinátorom je Inclusion Europe. Do projektu sú okrem Slovenska zapojené aj ďalšie krajiny: Slovinsko, Španielsko, Estónsko, Litva, Maďarsko, Česká republika, Chorvátsko a Taliansko. Hlavným cieľom projektu je zvýšiť prístupnosť vzdelávacích programov pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Kľúčovou aktivitou projektu je preklad a adaptácia troch materiálov, ktoré boli s týmto účelom vytvorené počas predchádzajúceho projektu. Ide predovšetkým o Európske pravidlá tvorby ľahko čitateľných a ľahko zrozumiteľných informácií: Informácie pre všetkých. Pravidlá, ktoré začiatkom leta vyjdú na Slovensku aj v tlačenej podobe, môžu dobre posloužiť všetkým odborníkom, ktorí sa počas svojej práce stretávajú s ľuďmi s mentálnym postihnutím. Predstavujú súbor jednoduchých, no funkčných odporúčaní, ktoré uľahčia čitateľovi textu či prijímateľovi (audio, video) informácie lepšie jej porozumieť.

Okrem pravidiel preložilo a na slovenské pomery adaptovalo ZPMP v SR aj ďalšie dve brožúry – Nepíšte pre nás bez nás (ako zapojiť ľudí s mentálnym postihnutím do tvorby ľahko čitateľných textov) a Školenie učiteľov kurzov pre dospelých (ako pripraviť školenie o tvorbe ľahko čitateľných a zro-

zumiteľných informácií). V septembri 2012 pripravujeme školenie, na ktorom budú vybraní účastníci oboznámení s obsahom a metodikou týchto materiálov. Zároveň ich zapojíme do procesu diseminácie projektu – do júla 2013 zrealizujú štyri semináre (2 pre odborníkov, 2 pre ľudí s mentálnym postihnutím) a do dvoch rokov od ukončenia projektu ďalšie štyri. Všetky spomínané materiály budú tiež zverejnené on-line na stránke: www.life-long-learning.eu. Okrem nich bude na internetovej stránke sprístupnený program s názvom kontrolný zoznam. Kontrolný zoznam je aplikácia, pomocou ktorej môže ktokoľvek a kedykoľvek vyhodnotiť (ne)prístupnosť svojho dokumentu. Napríklad brožúry, ktorá má byť určená ľuďom s mentálnym postihnutím. Aplikácia nielenže vyhodnotí mieru prístupnosti informácie, ale v prípade negatívneho výsledku aj odporučí, čo upraviť, aby sa prístupnosť zvýšila. Neodmysliteľnou súčasťou projektu je i publicita. V rámci zvyšovania povedomia o problematike je naplánovaná začiatkom roku 2013 celoslovenská konferencia, na ktorej budeme informovať o priebehu a výstupoch projektu. Veľmi radi vás na nej uvidíme. Pozvánku na podujatie určite uverejníme v niektorom z ďalších čísel nášho časopisu či na našej webovej stránke www.zpmpvrs.sk. Ak vás táto téma zaujala, budeme radi, ak nám napíšete svoj názor, pripomienky, skúsenosti... Uvítame každú podporu, každú pomocnú ruku. Cesta za prístupným celoživotným vzdelávaním pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím je možno ešte dlhá a náročná, dôležité však je, že sme ju začali vytvárať.

Mgr. Miroslava Vávrová

Projekt Vytváranie ciest k celoživotnému vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím sa realizuje s podporou Programu celoživotného vzdelávania Európskej Únie.

ÚHRADY ZA SOCIÁLNE SLUŽBY VO VEREJNÝCH ZARIADENIACH PO STAROM

V decembri 2011 parlament schválil novelu zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Okrem iných zmien mala zaviesť aj úhradu klienta za poskytované služby vo výške »minimálne 50 % ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním tejto sociálnej služby u verejných poskytovateľov sociálnej služby porovnateľného druhu a formy sociálnej služby v územnom obvode príslušnej obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok, v prepočte na mesiac a na prijímateľa sociálnej služby«. Prezident SR novelu zákona vrátil do parlamentu práve z dôvodu vysokej úhrady klienta. Po opätovnom prerokovaní v parlamente v januári 2012 bola novela zákona schválená a podpísaná aj pánom prezidentom, napriek tomu, že neboli akceptované jeho pripomienky o výške úhrady klienta (zverejnená pod č. 50/2012 Z. z.). Takto zmenený zákon platí od 1. marca 2012 s výnimkou týkajúcou sa výšky úhrad, ktorá mala platiť najneskôr od 1. 7. 2012. Dovtedy mala samospráva – obce, mestá a vyššie územné celky – prijať všeobecne záväzné nariadenie, ktoré by upravovalo výšku úhrad klienta vo výške spomínaných minimálne 50 % ekonomicky oprávnených nákladov. Na ostatnom zasadnutí Národnej rady SR sa táto situácia zmenila. Parlament trochu zložito, v zmene zákonov o zdravotnom postení, poisťovníctve a zdravotných poisťovniach, zmenil aj zákon o sociálnych službách v časti úhrad za sociálne služby, a to s platnosťou od 29. 6. 2012. Vrátil určovanie úhrad do pôvodnej polohy. Teraz je len na samospráve, v akej výške ju stanoví vo všeobecne záväznom nariadení.

Spracovala: Mgr. Ľubica Vyberalová

PREPRAVA BEZ DIAĽNIČNEJ NÁLEPKY

Otázka: Prosím vás o radu, či som povinný zakúpiť si diaľničnú nálepku, keď prepravujem svojho syna s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom?

Odpoveď: V roku 2007 sme uverejnili stanovisko, ktoré nám zaslali z kancelárie Prezidenta policajného zboru, kde sa uvádza, že fyzická prítomnosť zdravotne ťažko postihnutej osoby vo vozidle v čase kontroly nie je rozhodujúca. Koncom apríla tohto roku TV Markíza odvysielala v správach šot, v ktorom zaznelo rozdielne stanovisko. Na základe tejto skutočnosti sme sa opäť obrátili na kanceláriu Prezidenta policajného zboru a dostali sme toto stanovisko: *Podľa ustanovenia § 6 ods. 6 písm. ch) zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len »cestný zákon«) sa úhrada za používanie diaľnic neplatí pri motorových vozidlách a jazdných súpravách, na ktoré sa občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje peňažný príspevok na zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a podľa § 6 ods. 6 písm. k) cestného zákona úhradu za používanie diaľnic neplatia taktiež cudzí štátni príslušníci oslobodení podľa medzištátnej dohody za podmienky vzájomnosti. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a v jeho pôsobnosti Národná diaľničná spoločnosť, a.s., ako gestor cestného zákona zaujali k ustanoveniu § 6 ods. 6 písm. ch) cestného zákona stanovisko a komentár, v ktorom uvádzajú, že uplatnenie výnimky za užívanie diaľnic osobným motorovým vozidlom bez úhrady je prísne viazané na prepravovaného občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý musí byť prítomný vo vozidle a musí sa preukázať rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o priznaní peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. Pokiaľ nie je vo vozidle prítomný občan s ťažkým zdravotným postihnutím, táto výnimka platí len pre vozidlo, ktoré je na spätočnej ceste po vykonaní prepravy občana s ťažkým zdravotným postihnutím do zdravotníckeho zariadenia za účelom hospitalizácie, prípadne do liečebného zariadenia alebo po vykonaní prepravy občana s ťažkým zdravotným postihnutím do zariadenia sociálnych služieb. Vodič tohto vozidla sa musí preukázať potvrdením o prijatí pacienta do zdravotníckeho zariadenia alebo dokladom o poskytovaní sociálnych služieb občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím v zariadení sociálnych služieb (rozhodnutie alebo zmluva). Peňažný príspevok na zvýšené výdavky súvisiace*

so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla je definovaný v zákone 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov: Zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla na účely tohto zákona sú výdavky na pohonné látky, ktoré slúžia na jeho prevádzku, ktoré fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím **využíva na pracovné aktivity, vzdelávacie aktivity, rodinné aktivity alebo občianske aktivity.** Podmienka využívania osobného motorového vozidla na pracovné aktivity je splnená aj vtedy, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím podniká, prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v mieste svojho trvalého pobytu. Čitateľov časopisu zároveň upozorňujeme, že vodič, ktorý prepravuje osobu s ťažkým zdravotným postihnutím sa musí preukázať **originálom rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny** o priznaní peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla (tzv. »príspevok na benzín«). **A čo ďalej?** Republiková centrála ZPMP v SR sa obrátila listom na ministra Jána Počiatka, v ktorom sa pýtame: **Ak občan využíva kompenzáciu na pracovné, vzdelávacie, rodinné a občianske aktivity, prečo je v stanovisku vymedzený iný účel, značne zúžený** (hospitalizácia, prípadne preprava do liečebného zariadenia alebo preprava občana s ťažkým zdravotným postihnutím do zariadenia sociálnych služieb)? Občana s ťažkým zdravotným postihnutím (dieťa, ale aj dospelého) prepravujú aj k príbuzným, na návštevy, na prázdniny, na výlety, víkendy zdravia a pod. Kompenzácia slúži na jeho sociálnu integráciu. **Občan, ktorého prepravujú na návštevu k príbuzným, je rovnako odkázaný na túto formu pomoci, ako ten občan, ktorého prepravujú do zariadenia sociálnych služieb, prečo potom rozdielny prístup k odkázaným občanom?** Zároveň sme požiadali o rozšírenie výnimky a jej zosúladenie s aktivitami, ktoré sú uvedené v zákone č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ako zareaguje a čo nám odpovie Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, o tom budeme čitateľov informovať v nasledujúcich číslach.

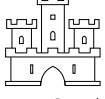

TEŠÍME SA, KEĎ POMÔŽEME

Stano má mentálne postihnutie ľahkého až stredného stupňa a má priznaný príspevok na osobnú asistenciu. Pred pár mesiacmi sa chystal spolu s matkou na pravidelnú prehliadku kvôli posúdeniu peňažného príspevku Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Dozvedeli sa, že im bude zrejme navrhnutá iná forma pomoci, ktorou bude príspevok na opatrovanie. Matka Stana, pani Marína, sa na nás obrátila so žiadosťou o pomoc s peňažným príspevkom na osobnú asistenciu.

Pani Marína bola z tejto situácie veľmi vystresovaná, pretože osobnú asistenciu syn Stano aktívne využíva a je preňho najlepšou kompenzáciou. Vďaka nej sa môže začleniť do spoločnosti a byť nezávislejší. Príspevok na opatrovanie bude znamenať, že sa o syna bude musieť postarať len rodina, ktorá to nebude zvládať. Odporučili sme jej, aby predložila na príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny synove nové kompletne lekárske nálezy a tiež sociálny posudok zo zariadenia, ktoré jej syn navštevuje. Ak by došlo k tomu, že peňažný príspevok na osobnú asistenciu im nebude priznaný, môžu podať do 15 dní odvolanie. Po čase nás pani Marína opäť kontaktovala, že im prišlo rozhodnutie o zastavení osobnej asistencie a synovi navrhli príspevok na opatrovanie. Pomohli sme jej s odvolaním. Po štyroch mesiacoch Stanovi odvolací orgán opätovne priznal osobnú asistenciu.

ĎAKUJEME SPOLUPRACOVNÍKOM A PARTNEROM NAŠICH PROJEKTOV	 BRIGHT digital printing company	 Dalkia	Istropolitana <i>Opily</i> The Storytelling Agency	 RÁDIO EXPRES
 bigmedia PREMIUM OUTDOOR	 KLOST	 rtv: ROZHLAS A TELEVÍZIA SLOVENSKA	 GR pre vzdelávanie a kultúru Program celoživotného vzdelávania	 i'm lovin' it
 Fond Táne Rosovej	 fond gsk	 hodina deťom	 PENCILS SINCE 1790 KOHLENOOR HARDTMUTH	LEON PRODUCTIONS
NADÁCIA PRE SLOVENSKA CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION	 MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	Pravda	 MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	 NADÁCIA TATRA BANKY
 Visegrad Fund	Zoznam.sk	ZDRAVIE.SK	 BRATISLAVA - STARÉ MESTO	citi